9 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 2005 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 22 (3188)

Ազգ

Azg

Գրադարան

Բուդապեշտում դատավարությունը կշարունակվի մայիսի 10-ին

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Բուդապեշտում ՀՀ զինված ուժերի սպա Գուրգեն Մարգարյանի սպանության գործով դատավարությունը կշարունակվի մայիսի 10-ին: Այդ ժամանակ նախատեսվում է հարցաքննել փետրվարի 8-ի դատական նիստին չներկայացած գործով վկաներ՝ ադրբեջանցի երկրորդ սպային եւ լիտվացի սպային. վերջինս գործով տուժող, ՀՀ ԶՈՒ սպա Հայկ Մակուչյանի հետ զբաղեցնում էր նույն սենյակը:

Ինչպես Բուդապեշտից հեռախոսով տեղեկացրեց տուժող կողմի ներկայացուցիչ, փաստաբան Նազելի Վարդանյանը, փետրվարի 8-ին հարցաքննվել են փորձագետները՝ հոգեբույժը եւ հոգեբանը, որոնք վկայել են, որ սպանությունն իրականացրած Ադրբեջանի ԶՈՒ սպա Ռամիլ Սաֆարովը հոգեպես առողջ է:

Տիկին Վարդանյանը հայտնեց նաեւ, որ փետրվարի 12-ին հայկական կողմը կվերադառնա Երեւան եւ դատական նիստի մանրամասները կհաղորդի մամուլի ասուլիսում:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՒՄ

Թա՞խտը փոխել, թե՞ թախտի վրա «թախտով» նստածին

Երեկ ԱԺ հայտարարությունների օրն էր

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Խորհրդարանի գարնանային նստաշրջանի պատգամավորական առաջին հայտարարությունների օրը մեկնարկեց ավանդական ռեպերտուարին հավատարիմ: Հայտարարությունների համար հերթագրվել էր 19 պատգամավոր, իսկ դահլիճում նստածներն այդ թվից 5-ով ավելի էին:

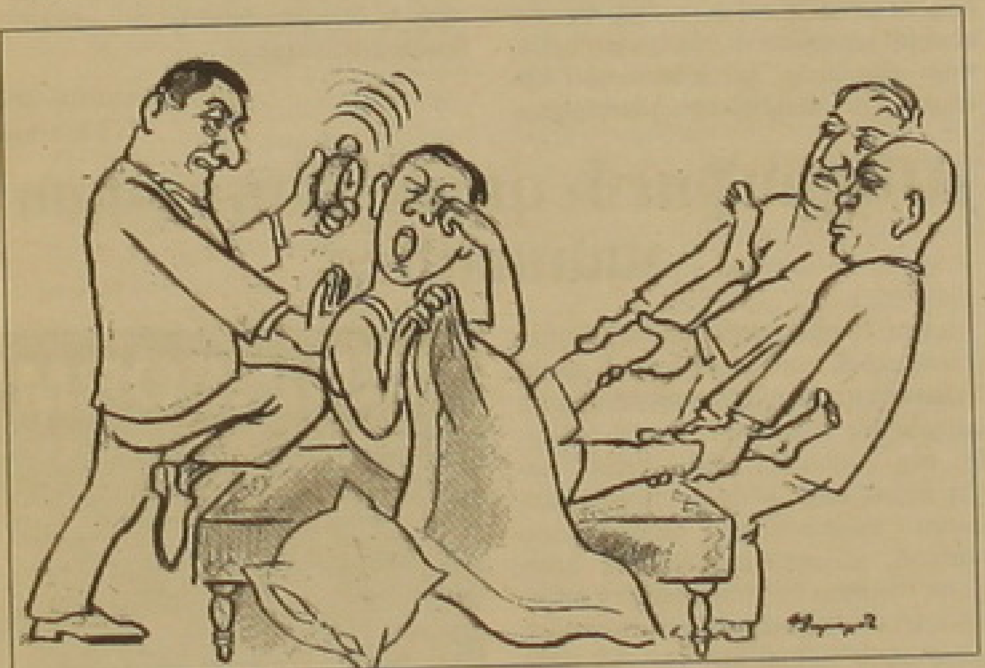

Հայտարարությունների ժամի գլխավոր իրադարձությունը լինելու էր «Արդարություն» խմբակցության հայտարարությունը ղարաբաղյան հարցի վերաբերյալ: Այն ներկայացրեց Արամ Գ. Սարգսյանը: «Արդարությունն» ակնկալում էր, որ հայտարարության այդ նախագիծը կստորագրեն նաեւ ԱԺ մյուս խմբակցությունների ներկայացուցիչները:

Ընդգծվեց, որ «բանակցային գործընթացից ԼՂ-ին դուրս մղելու հետեւանքով ձեւափոխվել է Լեռնային Ղարաբաղի հիմնահարցի էությունը եւ քննարկումներում ներկայացվում է ընդամենը որպես Հայաստանի եւ Ադրբեջանի տարածքային վեճ: Արդյունքում այսօր հիմնահարցի կարգավորումը դիտարկվում է Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության սկզբունքի հիման վրա»:

Տես էջ 2

ԹԵՀՐԱՆ

Իրանի նախագահը ընդունել է Սերժ Սարգսյանին

Եռօրյա աշխատանքային այցով Իրանում գտնվող ՀՀ նախագահին առընթեր ազգային անվտանգության խորհրդի քարտուղար, պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանին երեկ ընդունել է նախագահ Մոհամմադ Խաթամին: Հանդիպմանը, ըստ պաշտոնական ԻՌՆԱ գործակալության, Իսլամական Հանրապետության նախագահն ասել է, որ Իրանն աջակցում է հարեւան Հայաստանին:

Խաթամին ասել է, որ տարածաշրջանի երկրները կարող են իրենց խնդիրները լուծել բարձր մակարդակով բանակցություններում՝ առանց օտարերկրյա միջամտության: Իրանի նախագահը երկկողմ հարաբերությունների խորացման առումով կարեւորել է Իրանի եւ Հայաստանի երկաթուղային կապի հաստատումը: Իր հերթին Սերժ Սարգսյանն ասել է, որ Իրանի եւ Հայաստանի երկաթուղային կապն արդյունավետ կլինի Հյուսիս-հարավ միջանցքի հաստատման գործում:

Երեկ Սերժ Սարգսյանին ընդունել է նաեւ Իրանի ազգային անվտանգության խորհրդի քարտուղար Հասան Ռոհանին: Վերջինս, ըստ ԻՌՆԱ-ի, ասել է, որ Բաքու-Երեւան ուղղակի երկխոսությունն արդյունավետ միջոց է ղարաբաղյան կարգավորման հարցում: Ռոհանին բացառել է ղարաբաղյան կարգավորման ռազմական լուծումը: Նա նկատել է, որ արդարացի է լուծումը, որն ընդունելի կլինի 2 կողմերի համար՝ հաշվի առնելով նաեւ Ղարաբաղի քաղաքացիների ցանկությունները:

Ռոհանին ասել է, որ Թեհրանը եւ Երեւանը երբեք թույլ չեն տա, որ օտարերկրյա գործակալները միջամտեն հայ-իրանական երկկողմ հարաբերություններին: Անդրադառնալով ղարաբաղյան կարգավորմանը, Սերժ Սարգսյանը բացառել է հարցի փուլային եղանակով լուծումը:

Հայաստանի պաշտպանության նախարարին ընդունել է նաեւ Իրանի Պահպան խորհրդի ղեկավար, երկրի նախկին նախագահ Ալի Աքբար Ռաֆսանջանին:

Գերմանական դասագրքերում կվերականգնվի Հայոց ցեղասպանության հիշատակումը

Բեռլինում Թուրքիայի հյուպատոս Այդին Դուրուսոյի խնդրանքով Հայոց ցեղասպանության հիշատակումը գերմանական դասագրքերից հանելու Բրանդենբուրգի վարչապետ Մաթիաս Պլացեկի եւ կրթության նախարար Հոլգեր Ռուպրեխտի որոշումը առաջացրել է Գերմանիայում Հայաստանի դեսպան Կարինե Ղազինյանի զայրույթը: Գերմանիայում մեր թղթակից Անահիտ Հովսեփյանը հեռախոսով հայտնեց, որ տկն Ղազինյանը այդ հարցի կապակցությամբ երեկ Պոտսդամում հանդիպել է Բրանդենբուրգի վարչապետի հետ, որը մասնավորապես ասել է. «Գերմանական մամուլը սխալ էր մեկնաբանել այդ հարցը: Հայոց ցեղասպանության հիշատակումը վերամշակված ձեւով եւ մյուս ցեղասպանությունների մասին նորացված տարբերակով տեղ կգտնի 2005-06 ուս. տարվա դասագրքերում»: Վարչապետը գերմանական լրատվամիջոցներին հայտնել է, որ ինքը պարզապես ընդունելի չի համարել դասագրքերում Հայոց ցեղասպանության մասին եզակի հիշատակումը:

Տկն Ղազինյանի պատմելով, այդ հանդիպման ժամանակ ինքը զարմանք է հայտնել, որ Բրանդենբուրգի երկրամասում, ուր իր տպավորությամբ իշխում են լեփսիուսյան ավանդույթները, Օսվենցիմի 60-ամյակի եւ Հայոց ցեղասպանության 90-րդ տարելիցից առաջ հանկարծ դասագրքերից հանվել է Հայոց ցեղասպանությունը հիշատակող նախադասությունը:

Տես էջ 3

Վիրահայոց թեմի առաջնորդը որոշել է դիմել Միխայիլ Սաակաշվիլու օգնությանը

Ախալքալաքի «Ա-ինֆո» գործակալությունը հաղորդում է, որ Թբիլիսիում անհայտ անձինք Նորաշենի Սուրբ Աստվածածին եկեղեցու բակից տարել են հայկական տապանաքարերը եւ դրանք փոխարինել վրացականով: Հայ առաքելական եկեղեցու Վիրահայոց թեմի առաջնորդ Վազգեն եպս. Միրզախանյանն իր մտահոգությունն է հայտնել դեպքի կապակցությամբ եւ մտադիր է դիմել Վրաստանի նախագահ Միխայիլ Սաակաշվիլուն:

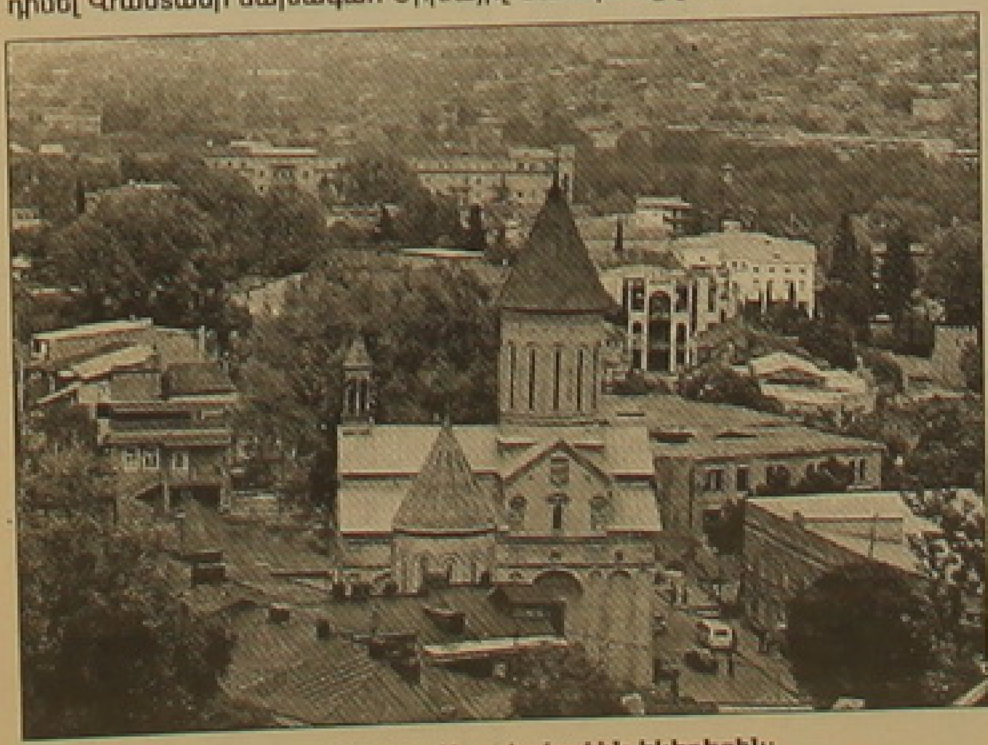

Նորաշենի Սբ. Աստվածածին եկեղեցին:

ԱՄՆ Հետաքննությունների դաշնային բյուրոն կքննի Ժվանիայի մահվան հանգամանքները

Վրաստանի խորհրդարանական Վլադիմիր Պապուավան՝ երկրի ներկա վիճակի մասին

Երեկ «Կովկասի լրագրողների ցանցում» (www.caucasusjournalists.net) տեղի ունեցավ on-line հարցազրույց Վրաստանի խորհրդարանի անդամ, ֆինանսների նախկին նախարար Վլադիմիր Պապուավայի հետ: Հայ եւ ադրբեջանցի լրագրողների հարցերի մի մասը վերաբերում էր Վրաստանի վարչապետի մահվանն ու դրա հետեւանքների վրացական քաղաքականության առումով:

Վարչապետ-նախագահ լիազորությունների առնչությամբ պրն Պապուավան պատասխանում է, որ Վրաստանի սահմանադրության համաձայն նախագահին են ենթարկվում ուժային նախարարները, իսկ վարչապետը պատասխանատու է տնտեսության համար՝ ամենալայն իմաստով:

Ըստ Վլադիմիր Պապուավայի, բացի սահմանադրական շրջանակներից, հարկ է նաեւ հաշվի առնել Զուրաբ Ժվանիայի ունեցած քաղաքական հեղինակությունը, քանի որ նա ոչ միայն վարչապետ էր, այլեւ վարդյա հեղափոխության առաջնորդներից մեկը: Ըստ որում, «Ժվանիան Վրաստանի ներկա ղեկավարներից քաղաքական ամենամեծ փորձ ունեցողն էր»:

Վլադիմիր Պապուավան գտնում է, որ վարչապետի պաշտոնում հաջորդը ավելի «փոքր քաղաքական տրամաչափի» գործիչ կլինի: «**Ազգի**» հարցին ի պատասխան Վլադիմիր Պապուավան նշում է, որ վարչապետի պաշտոնի պարզեցումն, ըստ էության, չի էլ քննարկվում եւ սխալ էլ կլինեն:

Վրաստանի վարչապետի մահվան հանգամանքների ուսումնասիրությանը մասնակցում է ԱՄՆ Հետաքննությունների դաշնային բյուրոն, որի ներկայացուցիչները երեկ արդեն Վրաստանում էին: Ի դեպ, նրանք կմասնակցեն ոչ միայն վարչապետի մահվան, այլեւ փետրվարի մեկին Գորիում տեղի ունեցած ահաբեկչության հետաքննությանը:

Վրացական իշխանությունները մինչեւ Հետաքննությունների դաշնային բյուրոյի ներկայացուցիչների ժամանումը արդեն անհրաժեշտ նյութերն ուղարկել էին ԱՄՆ այլընտրանքային փորձաքննության համար:

Թե երբ ԱՄՆ Հետաքննությունների դաշնային բյուրոն որեւէ եզրակացություն կներկայացնի հանրությանը, պարզ չէ: Ամեն դեպքում, Վրաստանի վարչապետի եւ Քվեմո Քարթլիի փոխնահանգապետի մահը, Վրաստանի նախագահի աշխատակազմի աշխատակցի ինքնասպանությունը, վրացի գործարարի սպանությունը ժամանակագրության տեսանկյունից պատահականության հավանականությունը մոտեցնում են զրոյի:

Եվ եթե հաշվի առնենք, որ հենց երեկ էլ պայթյուն է տեղի ունեցել Սուխումում՝ ռուս-աբխազական հյուրանոցի դիմաց, Վրաստանի ընդհանուր պատկերը բնավ էլ կայունության եւ որոշակիության օգտին չէ:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Արտաքին առեւտրի բացասական տարբերությունն ավելացել է

Չնայած արտահանման կառուցվածքում արձանագրված դրական փոփոխություններին

Արտաքին առեւտրի ցուցանիշները տվյալ երկրի տնտեսական վիճակի բնութագրիչներից են: Բնական է, որ յուրաքանչյուր երկիր ձգտում է զարգացնել արտահանումը, քանի որ դա ապահովում է կապիտալի ներհոսք, հնարավորություն տալիս նոր ներդրումներ կատարելու ու զարգացնելու արտադրությունը, ստեղծելու նոր աշխատատեղեր եւ այլն: Հայաստանի կառավարությունը նույնպես հայտարարել է արտահանմանն աջակցելու քաղաքականության մասին: Սակայն 2004 թ. ցուցանիշները վկայում են, որ անցյալ տարի Հայաստանից արտահանման ծավալների ավելացումը զգալի չի եղել, իսկ ներմուծումն, ընդհակառակը, լուրջ աճ է ունեցել:

Ապրանքաշրջանառության ծավալների ավելացումը շուրջ 100 մլն դոլարով ընդհանուր առմամբ դրական երեւույթ է, եթե նկատի ունենանք տրանսպորտային առումով այն դժվարին վիճակը, որի մեջ գտնվում է Հայաստանը: Այսինքն, անգամ այդ պայմաններում արտաքին աշխարհի հետ մեր առեւտրային հարաբերությունները զարգանում են: Սակայն մտահոգություններ են առաջացնում արտահանման եւ ներմուծման ցուցանիշները: Համաձայն ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալների, 2004 թ. Հայաստանից արտահանվել են 715 մլն դոլարի ապրանքներ: Նախորդ տարվա ցուցանիշը գերազանցվել է շուրջ 30 մլն դոլարով կամ 4,3 տոկոսով: Մինչդեռ վերջին երկու-երեք տարիներին արտահանումն աճում էր ավելի արագ տեմպերով:

Հայաստան ներմուծվել է 1 մլրդ 351 մլն դոլարի ապրանք, որը նախորդ տարվա ցուցանիշի համեմատ ավելի է 71 մլն դոլարով կամ 5,6 տոկոսով: Ընդհանրապես ներմուծման ծավալները Հայաստանի անկախության տարիներին մշտապես զգալիորեն գերազանցել են արտահանմանը: Ներմուծման-արտահանման այդ տարբերությունը 90-ական թվականներից հետո վերջին տարիներին որոշակիորեն փոփոխվեց հօգուտ արտահանման, բայց 600 մլն դոլարի բացասական տարբերությունը, անգամ արտահանման ծավալների աճի պայմաններում, չհաղթահարվեց: Եթե 2003 թ. այդ տարբերությունը փոքր-ինչ իջավ այդ սահմանագծից եւ կազմեց 594 մլն դոլար, ապա անցյալ տարի դարձյալ մեծացավ՝ կազմելով 636 մլն դոլար: Այսինքն, ավելացավ եւս 42 մլն դոլարով:

Այդուհանդերձ, վիճծառայությունը սփոփանքի համար մեկ հանգամանք մատնանշում է: Անդրադառնալով արտաքին առեւտրի կառուցվածքին, նշվում է, որ առանց ադամանդի քարերի արտահանման ծավալներն աճել են 24,1 տոկոսով, ներմուծմանը՝ 13,1 տոկոսով: Մասնավորապես 2003 թ. արտահանվել են շուրջ 350 մլն դոլարի «թանկարժեք եւ կիսաթանկարժեք քարեր եւ մետաղներ, դրանցից պատրաստված իրեր», իսկ անցյալ տարի՝ 300 մլն դոլարից էլ պակաս: Այս թվերից երեւում է, որ 2003 թ. արտահանման մեջ ադամանդագործության բաժինը կազմել է ավելի քան կեսը, իսկ 2004 թ.՝ մոտ 40 տոկոսը: Անկասկած, սա դրական ցուցանիշ է: Կախվածությունը մեկ ճյուղից նվազել է: Ադամանդագործական արտադրանքի արտահանման նվազման փոխարեն, ինչը հիմնականում պայմանավորված է միջազգային շուկայում ստեղծված վիճակով, ավելացել են մի շարք այլ ապրանքների (հանքարդյունաբերական, ոչ թանկարժեք քարերից եւ մետաղներից պատրաստված իրեր, մանածագործական իրեր, կենդանիներ, կենդանական ծագման արտադրանք, բուսական ծագման արտադրանք, պլաստմասսա, կաուչուկ, ռետինե իրեր եւ այլն) արտահանման ծավալները:

Ամփոփելով վերոնշյալը, կարող ենք փաստել, որ արտահանման ծավալներն անցյալ տարի գումարային առումով մեծ աճ չունեցան, ինչը բացատրվում էր արտահանման կառուցվածքում մեկ ճյուղի գերակայությամբ: Երբ ադամանդի միջազգային շուկայում խնդիրներ առաջացան, դրանք լրջորեն ազդեցին մեր արտահանման ընդհանուր ծավալների վրա: Հետեւաբար, ինչպես բազմիցս է նշվել, հարկ է զարգացնել նաեւ մյուս ճյուղերի արտահանման հնարավորությունները: Անցյալ տարի դրա արդյունքները երեւացին: Փաստորեն, առանց արտահանման մեջ առաջատար դիրքեր զբաղեցնող ոլորտի, մյուս ճյուղերի շնորհիվ արտահանումն աճեց գրեթե մեկ քառորդով: Այդուհանդերձ, արտաքին առեւտրի բացասական տարբերությունը, շնորհիվ ադամանդագործության արտահանման նվազման եւ ներմուծման ծավալների աճի, պահպանվեց եւ ավելացավ:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Թա՞խտը փոխել, թե՞ թախտի վրա «թախտով» նստածին

1-ին էջից

Հայտարարության էությունն այն է, որ Ղարաբաղը անկախություն ձեռք է բերել օրինական ճանապարհով, ինքնորոշման միջազգային իրավունքի նորմերին համապատասխան: Խմբակցության մյուս ներկայացուցիչ Ստեփան Զաքարյանը, հընթացս դատապարտելով արտգործնախարարության քաղաքականությունը, նույնպես զարգացրեց ղարաբաղյան թեման: Նրա գնահատմամբ, մեր քաղաքական գործիչները շարունակաբար պարտվում են Ղարաբաղի վերաբերյալ իրենց հաշվարկներում:

Իրաք զորախումբ ուղարկելը պատճառաբանվում էր նաեւ ղարաբաղյան հարցին ԱՄՆ-ի հնարավոր միջամտությամբ ու դերակատարմամբ: Սակայն Իրաք զոկաս ուղարկելու հենց հաջորդ օրը ԱՄՆ-ը հայտարարեց Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը անխախտ դիտելու իր դիրքորոշման մասին:

Կմիանա՞ն խմբակցությունները այդ հայտարարությանը (երեւի միանան, պարտավորեցնող չէ), երեկ դեռ պարզ չէր, բայց ակնհայտ է, որ ընդդիմադիրների գործողությունների նոր ելակետը Ղարաբաղն է դարձել:

Ինչպես սովորաբար լինում է նման իրավիճակներում, միօրինակ հայտարարությունների տաղտուկը մեղմացնող հանգամանք, այնուամենայնիվ, գտնվեց:

«Լռեցրու ասում են՝ կնիկդ ձայն է գալիս: Գիտեմ, պատասխանում է,- թախտը վաճառելու եմ»:

Պատգամավոր Վռամ Գյուլզադյանի պատմած այս անեկդոտն էլ դարձավ երեկվա խորհրդարանական տրամաբանության հիմնական լեյտմոտիվը: Գյուլզադյանի դժգոհության թեման առնչվում էր պետավտոտեսուչների չափն անցած ապօրինություններին: Սակայն խնդրի արմատական լուծումների փոխարեն ձեւական միջոցառումներ են իրականացվում: Այնպես, ինչպես լռեցին է վարվել:

Մի քանի օր առաջ «Տեցի կրուգում» 2 հանցախմբերի հանդիպումը կրկին առիթ դարձավ, որ հայտարարությունների ժամին մի քանի անգամ հիշատակվի քրեածին իրավիճակը, այն մասին, որ երբեւէ չենք լսում, որ պատկան մարմիններից որեւէ մեկի ներկայացուցիչը այսպիսի արտակարգ իրողությունների պատճառով հրաժարական է տվել:

Իր կողմից տուրք մատուցելով «թախտային» թեմային, Գրիգոր Հարությունյանը եզրակացրեց՝ ոչ թե թախտը պիտի փոխել, այլ «թախտով» թախտին նստածին:

Վիկտոր Դալլաքյանի հայտարարությունը եւս առնչվեց բնակելի թաղամասում տեղի ունեցած զինված բախմանը: Պատգամավորի գնահատմամբ, դա «հանրապետությունում տիրող բեսպրեդելի հետեւանք է: Հռոմը կործանեց բարոյալքումը, Կալիգուլան իր ձիուն սենատոր դարձրեց: Իսկ Հայաստանին սպառնում է բեսպրեդելը»:

Կալիգուլայի կադրային սկզբունքով սենատորներ չունենալու համար պատգամավորը խորհուրդ տվեց փոխել թախտի վրա նստածին:

Իր հայտարարությունը «թախտից» սկսեց նաեւ Շավարշ Քոչարյանը: Նա խորհուրդ տվեց համբերությամբ «չսպասել թախտին, այլապես բոլորս կհայտնվենք կոտրած տաշտակի առաջ»:

Իսկ ընդհանրապես, թախտային պատմությունը շարունակելով, մեր կողմից ասենք, որ լռեցնու տրամաբանությունը միայն իր պարագայում էր ծիծաղելի: Իրականում բեսպրեդելներից ու անօրինություններից ազատվելու համար թախտը (համակարգը) պիտի փոխել:

Հիշեցին նաեւ անօթեւաններին

Հիշողը Գագիկ Ավետյանն էր «Օրինաց երկրից»: Մոտավոր հաշվարկների համաձայն, Հայաստանում այսօր 800-1000 անօթեւաններ կան: Այս թիվը խիստ կասկածելի, իրականում հավանաբար շատ ավելին է, որովհետեւ անօթեւաններին ոչ ոք այսօր չի հաշվառում: Նրանք անձնագրեր չունեն, նրանցից շատերը մահանում են ցրտից ու սովից, եւ հասարակությունը նույնիսկ չի իմանում այդ մասին: Բնականաբար, հասակն ընկած մարդկանց այս միջավայրում կարող է հասունանալ քրեական ու մարդասպան, ամեն ինչի ընդունակ տարրը, որի ներկայությունը պարբերաբար զգում ենք:

ԱԺ ԽՈՍՆԱԿԻ ԱՅՑԸ ԲԱՀՐԵՅՆ

Հայաստան-Բահրեյն ճանապարհը կրճատվում է

ՀՀ ԱԺ պատվիրակության առաջին պաշտոնական այցն արաբական երկրների բանկային կենտրոն Բահրեյնի թագավորություն նպատակ ունի երկու երկրների հարաբերությունների, բազմակողմանի համագործակցության իրավապայմանագրային հիմքը դնել եւ կոնկրետ պայմանավորվածություններ ձեռք բերել: Երեկ Արթուր Բաղդասարյանի գլխավորած պատվիրակությանն ընդունեց Բահրեյնի թագավոր Համադ Իբն Իսա Ալ Խալիֆան:

ԱԺ նախագահը թագավորին հանձնեց ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի ուղերձ-հրավերը: Բահրեյնի թագավորը հայտնեց իր գոհունակությունը եւ ասաց, որ առանց այդ էլ Հայաստանն ու Բահրեյնը կապող կարճ ճանապարհն ավելի կկարճանա Հայաստանի խորհրդարանական պատվիրակության այցից հետո: Թագավորը ողջունեց պատգամավորական բարեկամության հայկական վեհաժողովի երկրորդ գումարմանը Բահրեյնի ԱԺ ներկայացուցչի մասնակցության հնարավորությունը եւ հայտնեց, որ ամեն կերպ կաջակցի Հայաստանում արաբական մշակույթի կենտրոնի բացմանը, ընդհանրապես գիտության ու մշակութային հարաբերությունների զարգացմանը: Նորին մեծությունը հավաստիացրեց նաեւ, որ լիովին կաջակցի Հայաստանին Արաբական երկրների լիգայում եւ Իսլամական կոնֆերանսում դիտորդի կարգավիճակ ձեռք բերելու հարցում:

Բահրեյնի թագավորի հետ հանդիպմանը նախորդել էին եւս երկու հանդիպումներ խորհրդակցական ժողովի նախագահ Աբդուլռահման Ջամշիրի եւ վարչապետ Շեյխ Խալիֆա Իբն Սաման Ալ Խալիֆայի հետ: Երկու հանդիպումներում ընդգծվեց հայ-բահրեյնյան հարաբերությունների զարգացման հնարավորությունը, առավել եւս, որ առկա է առանց քաղաքական եւ տնտեսական տարաձայնությունների դաշտ: Վարչապետը հայկական կողմի նախաձեռնություններին խոստացավ իր երկրի կառավարության աջակցությունը:

Երկու երկրների ԱԺ նախագահները խորհրդարանական համագործակցության համաձայնագիր ստորագրեցին: Հանդիպման ընթացքում կարեւորվեց ինչպես մշակութային եւ զբոսաշրջության ոլորտում, այնպես էլ միջազգային կառույցներում համագործակցելը

ՆԱՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
Բահրեյն

«Մեդինֆորմ» գործակալության ամսագիրը

Լույս է ընծայվել «Մեդինֆորմ» լրատվական գործակալության տեղեկատու-վերլուծական պարբերականի անդրանիկ համարը: Պարբերականը, որը նախատեսվում է հրատարակել երկու ամիսը մեկ, անդրադառնալու է սոցիալական, առողջապահական, բնապահպանական հարցերի: Ինչպես ներկայացված է պարբերականի նախաբանում, ամսագրի անդրանիկ համարում տեղ են գտել տարբեր թեմաների եւ հիմնախնդիրների վերաբերյալ ճանաչված մասնագետների կարծիքներն ու տեսակետները, ինչպես նաեւ վերջին չորս-հինգ ամսվա իրադարձությունների հետ կապված հրապարակումներ:

Ամսագրի առաջին համարում ընթերցողները կարող են կարդալ առողջապահության նախարարի հետ հարցազրույցը, վերջերս Երեւանի 4 բուժհիմնարկներում իրականացրած տեխնիկական վերազինման ծրագրի մասին, ինչպես նաեւ ծանոթանալ տարվա լավագույն իրադարձության՝ «Նաիրի» բժշկական կենտրոնի բացման, դեղագործական շուկայի զարգացման հեռանկարների մասին հոդվածները: Պարբերականում ընդգրկված են նաեւ ռուսերեն հոդվածներ:

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Ընթերցողները վրդովված են

Մեր թերթի նախորդ համարում լույս տեսած «Անհայտ կորածների հարազատները կարիք ունեն հոգեբանական օգնության, իսկ անապահով խավը՝ իրավական» վերնագրով հոդվածում «Ընդդեմ իրավական կամայականության» կազմակերպության իրավաբան Զարուհի Դանիելյանի կարծիքը խիստ վրդովեցրել է մեր ընթերցողներից շատերին: Երեկ ամբողջ օրը խմբագրությունս բազմաթիվ զանգեր ստացավ նրանցից, մեծ մասամբ իրավաբանական կրթությամբ մարդիկ, նաեւ ուսանողներ եւ շարքային քաղաքացիներ: Նրանց համոզմամբ, արդարադատության փոխնախարար Տիգրան Մուկուչյանի վարած «Իմ իրավունքը» հաղորդաշարը խիստ օգտակար եւ հետաքրքրական է մեր հասարակության համար, ինչը նաեւ խմբագրությանս կարծիքն է: Ընթերցողներին հատկապես զայրացրել է Զ. Դանիելյանի այն պնդումը, թե Հանրային հեռուստատեսությամբ ցուցադրվող այդ դասավարությունները բնավ չեն ավելացնում մարդկանց իրավական գիտելիքները: Ընդհակառակը, ասում են ընթերցողները, այդ հաղորդաշարով ստացած գիտելիքներն օգնում են իրենց գործնական կյանքում: Ընթերցողներից մեկը նույնիսկ պատմեց, թե «Իմ իրավունքը» հաղորդաշարից ստացած իր գիտելիքների շնորհիվ վերջերս իրավաբանական ճիշտ փաստաթուղթ է պատրաստել մեկին պարզ տալիս, ինչը չէր կարող անել նախկինում:

«Ազգը» առաջիկայում հնարավորություն կունենա իր ընթերցողներին ներկայացնելու նաեւ պրն Տ. Մուկուչյանի տեսակետները:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԳ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 374 1 562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ 529221
Լրագրողների սենեակ /հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայութիւն /հեռ 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն /հեռ 529353
Համակարգչային շարուածը
«Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Համանախագահները մտադիր են ներգրավել փախստականների հարցերով գերագույն կոմիսարին

Փաստահավաք առաքելության աշխատանքների ավարտից հետո Ստեփանակերտում հանդիպելով ԼՂՀ տարբեր բնակավայրերում բնակություն հաստատած փախստականների հետ, ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահ Յուրի Մերզլյակովը մանրամասնորեն ասել է. «ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների խնդիրը ԼՂ հակամարտության մեջ ներգրավված կողմերի բանակցություններին աջակցելն է: Լուծել այն կողմերի փոխարեն մենք չենք կարող, քանի որ յուրաքանչյուր առաջարկություն, որ կարող են անել համանախագահները, եթե փոխհամաձայնեցված չէ կողմերի հետ, կմերժվի այս կամ այն կողմից, ինչպես դա եղել է նախկինում: Մենք ամեն ինչ անում ենք, որպեսզի մերձեցվեն դիրքերը, ինչ-որ կերպ կրճատենք դադարի տեւողությունը, որպեսզի բանակցությունները շարունակվեն: Այդ պատճառով սպասել համանախագահներից, որ նրանք կգտնեն ինչ-որ կախարդական լուծում, որը ձեռնտու կլինի միանգամից երկու կողմին էլ, չի կարելի, քանի որ փաստորեն արդեն բոլոր լուծումները փորձարկվել են: Մնում է դրանցից ընտրել ինչ-որ տարրեր եւ այնպես համադրել, որ եթե հարցը նույնիսկ միանգամից եւ ընդմիշտ չլուծվի, ապա գոնե որոշ տարրեր սկսեն լուծվել, որպեսզի հնարավորություն տրվի երկու ժողովուրդներին այս պահի դրությամբ եթե ոչ հաշտվելու, ապա գոնե միմյանց վստահելու եւ փոխադարձ քայլի մեջ չարություն չտեսնելու»:

Փախստականների խնդիրը Յու. Մերզլյակովը բնութագրել է որպես հակամարտության արագ կարգավորման մի բաղկացուցիչ: Այս առնչությամբ նա նաեւ կասկածանք է հայտնել, որ նախկին բնակության վայրեր վերադառնալը տվյալ պահին հնարավոր չէ: «Չեմ կարող պատկերացնել այն իրավիճակը, եթե, ասենք, Ադրբեջանը հայտարարում է՝ թող հայ փախստականները վերադառնան Շահումյան: Դուք, ինչ է, մեկնելո՞ւ եք», այնպիսի հարց է առաջադրել նա դահլիճում ներկա փախստականներին:

Նրա կարծիքով, պետք է ապահովված լինեն այնպիսի հարցեր, ինչպիսին, օրինակ, վերադարձողի տարրական անվտանգությունն է: «Պետք է պայմաններ ստեղծվեն այնտեղ, ուր վերադառնում են մարդիկ: Եվ ուր են վերադառնում, ում ինքնիշխանության ներքո են այդ տարածքները: Քանի դեռ այս ամենը չկա, ես գտնում եմ, որ բոլոր կոչերն ընդամենը քարոզչություն են կամ ինքնախաբեությամբ են զբաղվում, կամ էլ ուրիշներին են խաբում», հայտարարել է ռուս համանախագահը:

Քանի որ փախստականների խնդիրներով զբաղվում է փախստականների հարցերով գերագույն կոմիսարի վարչությունը, ուստի ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահները մտադիր են ներգրավել փախստականների հարցերով գերագույն կոմիսարին, բայց միեւնույն ժամանակ իրենք չեն կարող պնդել, որ կոմիսարը պետք է օգնի: «Կողմերը միասին պետք է դիմեն փախստականների հարցերով գերագույն կոմիսարի վարչությանը՝ նախապես պայմանավորվելով, որ պետք է օգնություն ցուցաբերվի, ինչպիսի պայմաններով եւ այլ հարցերի շուրջ», ասել է նա:

Նույն կերպ է արտահայտվել նաեւ ֆրանսիացի համանախագահ Բեռնար Ֆասիեն, նշելով, որ դեռեւս չի պատկերացնում, թե ինչպես կարելի է լուծել փախստականների հարցը ղարաբաղյան հակամարտության դեպքում:

Շեշտադրելով համանախագահների չեզոքության անհրաժեշտությունը նման պայմաններում, Յու. Մերզլյակովը նաեւ ասել է, որ ճիշտ չէ մեղադրել իրենց համակրանք ու զգացմունքներ չդրսեւորելու համար: Իրենք դատավոր չեն եւ չեն կարող ասել՝ ով է ճիշտ, ով՝ սխալ: Ռուս դիվանագետի խոստովանությամբ՝ ամեն մի նման հանդիպումից հետո ցանկություն է առաջանում հրաժարվել աշխատանքից: «Բայց աստվածաշնչյան այն տողը, թե օրհնյալ են խաղաղարարները, քանզի նրանցն է երկնային արքայությունը, հետ է պահում վերջնական որոշումից», ասել է ռուս համանախագահը:

Անդրադառնալով բանակցությունների ներկա վիճակին, Յու. Մերզլյակովը նաեւ նշել է, որ գործընթացը կա ու շարունակվում է, դա հիմնականն է: Նա հույս է հայտնել, որ վերսկսվող Պրահայի խորհրդատվությունների գործընթացում ինչ-ինչ կոնկրետ պայմանավորվածություններ կմշակվեն առանձին հարցերի վերաբերյալ, որոնք հավաքվելու են մեկ փաթեթի մեջ:

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ
Ստեփանակերտ

Բարոյականության հաղթանակը

Բոստոնահայ ազգային գործիչներ Քարլան եւ Ջորջ Նաջարյաններ ամուսինների՝ Ջորաղբյուրի սեփականության հափշտակման հետ կապված դատական գործը ասես թե դուրս է եկել դատաիրավականի սահմաններից ու վերածվել է բարոյականության, բարեգործության ու արդարության համար դաժան ու անզիջում պայքարի: Կշեռքի մի նժարին Նաջարյանների՝ հայրենիքում իրենց սեփական անկյունն ունենալու իրավունքն է, որ արտոնել է օրենքն ու պետությունը, մյուս նժարին, ինչպես ներկայացված է հայցադիմումի մեջ, խարդախ ճանապարհով ուրիշի ունեցվածքը հափշտակողների ու նրանց պաշտպանների ճիգերը: Ասես թե երկրի դատաիրավական համակարգը մի նոր քննություն է հանձնում հասարակության, սփյուռքի, միջազգային իրավական ատյանների, Հայաստանում ներդրումների պատրաստ հարյուրավոր գործարարների առաջ: Ու Նաջարյան ամուսինների միակ մեղքը իրենց հայրենակիցների նկատմամբ հավատքն է ու վստահությունը:

Մի քանի տարի առաջ նման հափշտակության զոհ դարձավ անվանի հայագետ, բեռլինաբնակ դոկտոր Ժիրայր Քոչարյանը, որը եւս ցանկանում էր իր հավաքած գումարով հայրենիքում սեփական բնակարան ունենալ: Սակայն համատարած կոռուպցիան խլեց, յուրացրեց նրա ունեցվածքն, ու հաղթեց անարդարությունը:

Սակայն այս անգամ կոռուպցիան, չնայած մեծ ջանքերին, ճեղքվածք է տալիս: Հայտնի է, որ առաջին ատյանի դատարանը, լսելով գործը, որոշեց նոր քննության ուղարկել, որին դատախազության քննիչները պատասխանեցին վերաքննիչ դատարանին բողոքարկումով: Թե ինչ կլինի այս գործի ճակատագիրը, դա մեր երկրի դատաիրավական համակարգի պատվի գործն է: Իսկ Նաջարյան ամուսինները բարոյական հաղթանակ են տանում ոչ միայն իրենց ունեցվածքը հափշտակել ցանկացող մարդկանց, այլեւ բոլոր օրինախախտների նկատմամբ: Ու նրանց միակ զենքը բարեգործությունն է:

Օրերս լուր ստացվեց Բոստոնից, որ Քարլան եւ Ջորջ Նաջարյանները կես միլիոն դոլարի նվիրատվություն են արել Բոստոնում Սբ. Ստեփանոս ամենօրյա հայկական դպրոցի ժամանակակից նոր շենքի կառուցման համար: Հին շինությունն ամենեւին չի բավարարում 200 հայ մանուկների կրթության պահանջներին: Նաջարյանների այս բարեգործությունը լուրջ ներդրում է հայապահպանման կարեւոր գործում: Նրանք ոչ միայն չեն ընկճվում անարդարության առջեւ, ոչ միայն չեն ընկրկում, հիասթափվում, այլեւ չարամիտներին պատասխանում են նոր բարեգործությամբ, որը կարող է որպես սխրանք, հերոսություն գնահատվել:

Իսկ նրանց նման քայլին նախորդել էին 1988-ից սկսած հայրենանվեր այս ընտանիքի բարեգործական հարյուրավոր ձեռնարկումներ, որոնց թվում են՝ աղետի գոտում գործունեությունը, Քարլանի օժանդակությամբ եւ անմիջական մասնակցությամբ 1994-ին Գյումրու առաջին օգնության կենտրոնի հիմնադրումը, որը առաջին օգնության բժիշկներ է պատրաստում՝ Գյումրու փախստականներին անհրաժեշտ անվճար օգնություն եւ դեղամիջոցներ տրամադրելու համար: Կենտրոնն այսօր սպասարկում է ութ հազար հիվանդների: Այնուհետեւ Նաջարյանները Ստեփանակերտում հիմնեցին Մայրության «Արփեն» կենտրոնը, որի ծառայությունից օգտվել են Արցախի հազարավոր հղի կանայք: Բարեգործության հաջորդ նշանակետը ազատագրված չորրորդ դարի կիսավեր Ծիծեռնավանքն էր, որը Նաջարյանների օժանդակությամբ վերակենդանացավ ու իր ղողանջները միացնելով Սբ. Էջմիածնի ու Գանձասարի վանքերի հնչեղ ձայներին, 150-ամյա ընդմիջումից հետո մարդկանց շուրթերով իր աղոթքը վերստին ուղղեց Բարձրյալին: Հերոսական մաճկալաշենցիների երեխաներին Նաջարյանների նվիրատվությունը ամփոփվեց մանկապարտեզի վերակառուցումով ու կահավորմամբ: Թվարկել Նաջարյանների բոլոր բարեգործական ձեռնարկները այս մի հոդվածում չենք կարող: Հարց է առաջանում. մի՞թե բոստոնահայ Նաջարյան ամուսինների այս գործունեությունը բավարար չէ, որ ընչաքաղց մարդկանց արգելվի ձեռք մեկնելու Ջորաղբյուրի նրանց սեփականության վրա, եւ իրավապահները հենց օրենքի օգնությամբ պաշտպանեն մարդու իրավունքներն ու սեփականության անձեռնմխելիությունը:

Եվ ահա Նաջարյան ամուսինների ու նրանց բազմաթիվ համախոհների վճռականությունը, պայքարելու եւ հաղթելու անկոտրում կամքը այսօր թե՛ Հայաստանում եւ թե՛ սփյուռքում հույս է ներշնչում, որ մեր երկրում հասարակությունը կարող է վերադառնալ դեպի բարոյահոգեւոր իր ազգային արմատները:

ԲԱԿՈՒՐ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Արաբ պատմաբանները Հայոց ցեղասպանությունը համարել են XX դարի սեւ էջը

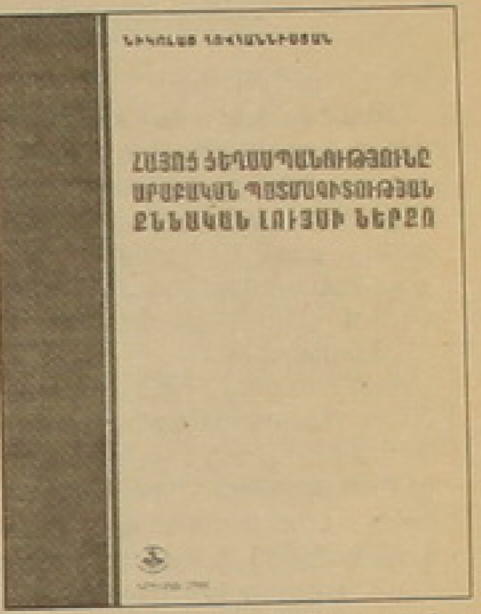

Հայոց ցեղասպանության 90-ամյակի առթիվ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի արեւելագիտության ինստիտուտը լույս է ընծայել պրոֆեսոր Նիկոլայ Հովհաննիսյանի «Հայոց ցեղասպանությունը արաբական պատմագիտության քննական լույսի ներքո» աշխատությունը: Գիրքը հրատարակվել է պետական աջակցությամբ, Հայոց ցեղասպանության 90-ամյակին նվիրված միջոցառումների կազմակերպման պետական հանձնաժողովի որոշմամբ: Հեղինակն իր աշխատությունը նվիրել է 1915 թվականի Հայոց եղեռնի բոլոր նահատակների հիշատակին, «բոլոր առաքինի հայ աղջիկներին, որոնց չթողեցին հարսնանալ, եւ բոլոր հայ տղաներին, որոնք այս աշխարհից հեռացան անմորուս», ինչպես նաեւ «բոլոր ազնիվ արաբներին, որոնք 1915 թվականին մղձավանջային օրերին ազնվություն եւ համարձակություն ունեցան օգնության ձեռք մեկնելու հայ գաղթականներին՝ նրանց բաժին հասած Գողգոթայի ճանապարհին»:

Գրքում հանգամանորեն ներկայացված են արաբական պատմագիտության հետազոտությունները Հայոց ցեղասպանության պատճառների եւ բնույթի, դրա իրականացման մեթոդների եւ մեխանիզմների վերաբերյալ: Շեշտվում է այն կարեւոր հանգամանքը, որ արմենոցիդ (հայասպանություն) եզրը շրջանառության մեջ են դրել արաբ պատմաբանները, համարելով XX դարի մարդկության պատմության սեւ էջը, միաժամանակ ընդգծվում է, որ արաբական պատմագիտությունը Օսմանյան կայսրությունը դիտում է որպես ջարդերի եւ կոտորածների երկիր ոչ միայն հայերի, այլեւ արաբների, հույների, ասորիների, սլավոնների եւ կայսրության ոչ թուրք այլ ժողովուրդների նկատմամբ:

Հեղինակն առանձնակի ուշադրության է արժանացրել ցեղասպանության տարիներին հայ գաղթականներին արաբների ցուցաբերած մարդասիրական օգնությունը:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Գենդերային հավասարությունն աշխատանքի ոլորտում

Հայաստանում տնտեսության բոլոր բնագավառներում կանանց եւ տղամարդկանց գործունեության հավասար իրավունքներն ամրագրված են ՀՀ օրենսդրությամբ: Սակայն այսօր կանանց գործունեությունը հիմնականում սահմանափակվում է սպասարկման ոլորտում եւ բացառիկ դեպքերում իշխանական կառույցներում (7 ԱԺ պատգամավոր, 2 փոխնախարար, մի քանի խոշոր գործարար եւ այլն):

Չգիտես ինչու մեզանում երբ լսում են գենդեր բառը, անմիջապես հասկանում են կանանց հիմնահարցերին վերաբերող խնդիրներ, մինչդեռ գենդերը երկու սեռերի հավասար իրավունքների արտահայտումն է, ուր բարձրացվում են համահավասար պրոբլեմներ թե՛ հասարակության եւ թե՛ իշխանության շրջանակներում:

Գենդերային հավասարության հիմնախնդրին էր նվիրված երեկ Թեքեյան կենտրոնում Աշխատանքի միջազգային կազմակերպության (ԱՄԿ) Արեւելյան Եվրոպայի եւ Կենտրոնական Ասիայի ենթատարածաշրջանային գրասենյակի, ՀՀ աշխատանքի եւ սոցիալական հարցերի նախարարության (ԱՍՀՆ) կազմակերպած կլոր սեղանի թեման: Լրագրողներին ներկայացվեցին մի շարք թեմաներ, մասնավորապես գենդերային հավասարության առաջխաղացման գործընթացում ԱՄԿ քաղաքականությունը եւ մոտեցումները: Հետաքրքրական վերլուծություններ ու առաջարկներ արեցին ԱՍՀՆ աշխատակազմի հասարակայնության հետ կապերի բաժնի պետ Հասմիկ Խաչատրյանը, ԱՄԿ-ի ենթատարածաշրջանային գրասենյակի հանրային կապերի մասնագետ Օլգա Բոգդանովան, ծրագրի համակարգող Իրինա Մելիքը, Հայաստանի ժուռնալիստների միության նախագահ Աստղիկ Գեւորգյանը, ՌԴ ժուռնալիստների միության քարտուղարի տեղակալ Նադեժդա Աժգիխինան եւ այլք: Հանդիպման վերջում մասնակիցներին ներկայացվեց «Հայաստանյան ԶԼՄ-ներով գենդերային հավասարության հիմնախնդիրների լուսաբանման ծրագրի» նախագիծը:

ՄԱՐԻՆԵ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Գերմանական դասագրքերում...

1-ին էջից

«Հայոց ցեղասպանությունը եվրոպական պատմության մի մասն է», ասել է դեսպանը, նկատել տալով, որ աղմուկը բարձրացրել են ոչ թե հայերը, այլ գերմանացի լրագրողներն ու մտավորականները:

Բրանդենբուրգի վարչապետի հետ երեկ հանդիպել են նաեւ գերմանահայոց առաջնորդ Գարեգին արք. Բեկչյանը, Սերովբե վարդապետ Իսախանյանը, Ռաֆֆի Քանդյանը, Գերմանահայոց կենտրոնական խորհրդի ներկայացուցիչները:

«Թուրք հյուպատոսի հետ Պլացեկի հանդիպումը գերմանական մամուլը որակել էր իբրեւ Թուրքիայի միջամտություն Գերմանիայի ներքին գործերին: Գերմանական մամուլը նույնաբնույթ որակում կարո՞ղ է տալ ՀՀ դեսպանի հետ հանդիպմանը», մեր թղթակցի հարցին ի պատասխան տիկին Ղազինյանն ասել է, թե ինքն այդպես չի կարծում: Գերմանական մամուլը շեշտադրել էր թուրք հյուպատոսի՝ Պլացեկին ճաշի հրավիրելու հանգամանքը:

Մյուս կողմից, «Արմենիալիբերտի» ինտերնետային էջը, հղում անելով գերմանական DPA գործակալությանը, հաղորդել է, որ Գերմանիայի արտգործնախարարության խոսնակը հրաժարվել է հիշյալ որոշման մասին որեւէ մեկնաբանություն տալուց: «Մեր կարծիքով անցյալի ճանաչումը չափազանց կարեւոր է, սակայն դա Թուրքիայի եւ Հայաստանի խնդիրն է», ասել է նա:

«Շպիգել» ամսագրի նախկին թղթակից Վոլֆգանգ Գուստը կարծիք է հայտնել, որ գերմանացի սպաները կարեւոր դեր են խաղացել հայերի բնաջնջման ժամանակ: Նա նշել է, որ գերմանացիների ներգրավվածությունը Հայոց ցեղասպանության մեջ արտահայտվում է թե՛ դիվանագիտական լռությամբ, թե՛ հայերին մահապատժի եւ բռնի տեղահանություններին գերմանացի սպաների մասնակցությամբ:

Հայոց պատմության եւ միջազգային հարաբերությունների մասին նոր հրատարակվող գրքի խմբագիր Հուբերտուս ֆոն Ֆոսսը հիշյալ գործակալությանն ասել է, որ Գերմանիան բարոյական պատասխանատվություն է կրում Հայոց ցեղասպանության համար, քանի որ Բեռլինը եւ Օսմանյան Թուրքիան դաշնակիցներ էին: Նա նաեւ նշել է, որ աշխատության հեղինակները կարիք չեն ունեցել արխիվներից օգտվելու, քանի որ թուրքերի իրագործած ցեղասպանության ապացույցներն անթիվ են: «Պետք չէ ձեւացնել, թե Հայոց ցեղասպանությունը ապացուցելու հարց է, դա փաստ է», ասել է նա:

Ռ. Պ.

Քարինտակը` Շուշվա ձորում

1988-ից հետո այս գյուղից միայն մեկ ընտանիք է արտագաղթել

58-ամյա Սերյոժա Աղաբյանը կանգնել է հուշատախտակների մոտ եւ բացատրում է. «Ահա այս մեկն իմ 18-ամյա որդին է: Արթուրը սպանվեց Մարտակերտում: Իսկ այս մեկը եղբորս տղան է` Գառնիկը: Սպանվել է 20 տարեկանում: Էն երկուսն էլ հորեղբորս տղաներն են, տեսնո՞ւմ ես, մեկը կնոջ հետ է: Նրանք էլ են սպանվել»:

Քարինտակում 2 հուշատախտակ կա` նկարներով ու անուն-ազգանուններով: Մեծ հայրենականում գյուղը տվել է 99 զոհ, ղարաբաղյան պատերազմում` 33: Եվս 22 քարինտակցիներ, ովքեր ծնվել են գյուղում, սակայն տեղափոխվել են Ղարաբաղի այլ բնակավայրեր, եւս զոհվել են պատերազմում: Չնայած Սերյոժա Աղաբյանը կորցրել է իր 5 հարազատներին, այդ թվում` 18-ամյա որդուն, չի կարծում, որ ինքը գյուղի ամենադժբախտ մարդն է:

Ազգությամբ ռուս Տասյանա Առուշանյանը պատերազմում կորցրել է ամուսնուն եւ տղային: Սեդա Մարգարյանը եւ Առուսյակ Աբաղյանը կորցրել են իրենց 2 որդիներին: Սեդա Առաքելյանը կորցրել է տղային եւ 14-ամյա աղջկան` Նարինեին: Սիրան Հովհաննիսյանը կորցրել է 2 տղաներին եւ 2 թոռներին:

Սիրան Հովհաննիսյանը Գրիշա Հովհաննիսյանի մայրն է, իսկ վերջինս Քարինտակի գյուղապետն է 1985 թ.-ից ի վեր: Գրիշան պատմում է, որ 20 տարիների ընթացքում ինքը միայն 2 տարի չի եղել գյուղապետ: Նա ծիծաղելով ասում է, որ ինքը կոմունիստ է: «Գյուղն այսօր ունի 157 տուն եւ 654 բնակիչ: Մինչ պատերազմը բնակիչների թիվը 701 էր: Հիմա կհարցնես` իսկ ո՞ւր են մյուս 47 բնակիչները: 33-ը սպանվել են պատերազմում, մյուսներն էլ տուն չունենալու պատճառով (նրանց տները այրվել են) տեղափոխվել են Շուշի», ասում է նա:

Գյուղապետը հպարտությամբ նշում է, որ 1988-ից ի վեր գյուղից միայն 1 ընտանիք է արտագաղթել: «Քարինտակը մեր Ավարայրն էր, մեր Սարդարապատն էր: Թուրքերը որոշել էին երկու ժամում գրավել գյուղը: Նրանք առաջին անգամ իսկական ջարդ կերան հենց մեր գյուղում: Թուրքի ժանիքն առաջին անգամ ջարդվեց հենց այստեղ», ասում է Գրիշա Հովհաննիսյանը:

Քարինտակը Շուշվա ձորում է: 2,5 տարի, մինչեւ Շուշիի ազատագրումը, գյուղը գտնվել է շրջափակման մեջ, կրակի տակ: Ադրբեջանցիներն այս գյուղն անվանում էին Դաշալթը կամ «Քանլը ղարա», որ ադրբեջաներենից թարգմանաբար նշանակում է արյան ձոր: Քարինտակի պարտությունն այնքան ծանր է եղել ադրբեջանցիների համար, որ նախկին պաշտպանության նախարար Թաջեդդին Մեհտիեւն է ստիպված եղել հրաժարական տալ:

Բրիտանացի լրագրող Թոմ դը Վաալն իր «Սեւ այգի» գրքում մի առանձին գլուխ նվիրել է Քարինտակին եւ Շուշիին: Նա գրում է, որ, չնայած Թաջեդդին Մեհտիեւը տասնամյակներ ծառայել էր Խորհրդային Միության գլխավոր շտաբում, այդ փորձը բավարար չեղավ Կովկասում պատերազմելու համար: Վաալը գրում է, որ Մեհտիեւի հրամանով Շուշիից հրթիռակոծվում էր Քարինտակը, սակայն ադրբեջանցիները, տալով «70 սպանվածներ հեռացան, շատերը սպանվեցին փախչելիս»:

Գյուղը գրավելու 3 փորձ է եղել: Մինչ 1992 թ. հունվարի 26-ը, երբ ադրբեջանական կանոնավոր երկու գումարտակները ջախջախվեցին Քարինտակի մոտ, տեղահանվել էին Շուշիի շրջանի Բերդաձորի ենթաշրջանի 5 հայկական գյուղերը: Անգամ որոշվել է առանց պատերազմի գյուղը հանձնել թշնամուն, սակայն քարինտակցիները չեն ցանկացել լքել իրենց տները:

«Երկու կանոնավոր գումարտակի եւ նրան ուղեկցող ամբոխի դեմ, որը գյուղը գրավելուց հետո պետք է թալաներ, մենք ունեցել ենք 40 ավտոմատ, մի քանի տասնյակ որսորդական եւ ինքնաշեն հրացաններ: Կռիվը տեւեց կես օրից ավելի: 1992 թ. հունվարի 26-ի մարտում գյուղը տվեց 22 զոհ, որից 12-ը` գյուղացիներ, մյուս 10-ը հարեւան գյուղերից եկած տղաներ էին: Ադրբեջանցիները տվեցին 136 զոհ, տասնյակ վիրավորներ, գյուղում թողեցին 1 զրահամեքենա: Քանի որ Շուշիից ադրբեջանցիներն անընդհատ գնդակոծում էին գյուղը, հնարավոր չեղավ զոհվածներին թաղել այստեղ: Նրանց թաղեցինք Ստեփանակերտում, իսկ 1993 թ. բոլոր 12 դիակները վերաթաղեցինք մեր գյուղում», պատմում է գյուղապետը, որը եւս վիրավորվել է գյուղի պաշտպանության օրերին:

«Իմ երկու եղբայրները սպանվել են: 1991 թ. դեկտեմբերի 28-ին գիշերով թաղեցինք Այրշային, որովհետեւ ցերեկը հնարավոր չէր գյուղում քայլել, անընդհատ կրակում էին Շուշիից: Մյուս եղբայրս` Միշան, սպանվեց հունվարի 26-ին», ասում է նա:

Ադրբեջանցի մայրերը ամեն տարի հունվարի 26-ին հավաքվում եւ սգում են իրենց երիտասարդ որդիների մահը, ովքեր տարբեր բուհերի ուսանողներ էին, սակայն Բաքվի իշխանությունները նրանց հավաքագրել եւ ուղարկել էին Ղարաբաղը գրավելու: 136 ադրբեջանուհիների համար հունվարի 26-ը սգի օր է:

Քարինտակցի 61-ամյա Զոյա Ծատրյանը, որի 25-ամյա որդի Գառնիկը թշնամու գնդակից սպանվել է մարտերից տուն դառնալու ճանապարհին, ցավում է նաեւ այն ադրբեջանցի երիտասարդների համար, ովքեր սպանվեցին Քարինտակում եւ մոտակա դաշտում: Թեեւ ադրբեջանցիները եկել էին իրենց գյուղը գրավելու, սակայն, միեւնույն է, ցավում է նրանց համար: «Մեղք էին, ջահել տղաներ էին», ասում է նա:

Քարինտակում գրեթե յուրաքանչյուր պատմություն սկսվում եւ ավարտվում է պատերազմով: Գյուղապետը չի դժգոհում գյուղացիների ապրուստից: Նա ասում է, որ, չնայած դժվարություններին, աշխատասեր մարդիկ քրտնում են, ապրում: Քարինտակն ամբողջությամբ գազաֆիկացված է, ունի հեռախոսակապ, միջնակարգ դպրոց` 87 աշակերտներով, 2 գրադարան, մշակույթի տուն:

«Այսօր ամեն օր գյուղի մանկապարտեզ են հաճախում 52 երեխաներ», ասում է Գրիշա Հովհաննիսյանը:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ,
Քարինտակ-Երեւան

Ընտանեկան բժիշկների դժվար նորամուտը

Նրանց հաճախորդների թիվն ավելանում է

Ընտանեկան բժիշկների ինստիտուտը առողջապահական բարեփոխումների առաջին ծիծեռնակներից է Հայաստանում: Եվրոպական երկրներում վաղուց գործող այս համակարգի նպատակը բնակչության առողջության առաջնային պահպանման խնդիրների առավել խելամիտ լուծումն է, լայն տարածում ունեցող հիվանդությունների, ոչ բարդացած վիճակների ժամանակին կանխարգելումն ու դրանով իսկ բուժումն ավելի հեշտ ու արդյունավետ դարձնելը:

Չնայած արդեն 6-7 տարի խոսվում է այս մասին, այնուամենայնիվ, ինստիտուտի էությունը դեռեւս բնակչության լայն շերտերին լիովին ընկալելի չէ:

Հայաստանում առողջության առաջնային պահպանման ասպարեզում բարեփոխումներն իրականացնում է ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության կողմից ֆինանսավորվող Հայաստանի սոցիալական բարեփոխումների ծրագիրը (ՀՍԲԾ): Փորձարարական ծրագրի մեջ ընդգրկված են ամբուլատոր պոլիկլինիկական հաստատություններ Երեւանում եւ մարզերում: Առայժմ նրանք սպասարկում են երկրի բնակչության ընդամենը 10 տոկոսին, սակայն սպասվում է, որ 2005 թվականին ՀՍԲԾ-ն կընդլայնի գործունեության շրջանակները:

Երեւանում ընտանեկան բժշկության նեղրման մոդելային հաստատություններ են ընտրվել «Էրեբունի» բժշկական կենտրոնի եւ թիվ 17 պոլիկլինիկաները: Էրեբունի համայնքը նորույթի ներդրման փորձարարական տարածք է ընտրվել առողջապահության նախարարի հրամանով: Ողջ Էրեբունի համայնքի պոլիկլինիկաներում առողջության առաջնային պահպանման բժիշկները (ընտանեկան բժիշկների հետ նաեւ մանկաբույժներ, թերապեւտներ) կարող են ընտրվել իբրեւ տվյալ ընտանիքը կամ նրա առանձին անդամների սպասարկող բժիշկներ:

Հենց այս հաստատություններում գործող ընտանեկան բժշկի բաժանմունքներն այցելեցինք, փորձելով պարզել նորույթի ճակատագիրը: Ե՛վ Էրեբունիում, ե՛ւ թիվ 17 պոլիկլինիկայում (վերջինս սպասարկում է նաեւ «Էրեբունի» համայնքի բնակչությանը) փորձարարական ծրագիրն սկսել է գործել 2003 թվականից:

Հիշեցնենք, որ ընտանեկան բժշկի մասնագիտական որակը, ի տարբերություն նեղ մասնագետի, թույլ է տալիս սպասարկել ավելի հաճախ հանդիպող առողջական խնդիրների ավելի բազմազան շրջանակ: Ընտանեկան բժշկի ընտրությունը բնակչի կամքն է: Լավագույն ընտրություն կատարելը, իհարկե, բարդ խնդիր է: Նրան օգնելու համար 2 պոլիկլինիկաներում էլ, հենց նախասրահներում, փակցված են բժիշկների լուսանկարները` մասնագիտական փորձի ու գործունեության, վերապատրաստումների, պետպատվերային սպասարկման, ցուցանիշների, հիվանդների իրավունքների ու բժշկի պարտականությունների մասին մանրամասներով: Անկասկած, դա մարդկանց կասկածամտությունն ու անվստահությունը լուծելու ամենաուղիղ ճանապարհը չէ, քանի որ ծառայությունն անծանոթ է, իսկ մարդիկ ավանդական մտածելակերպին հավատարիմ, միշտ «փորձած թանը նախընտրում են անփորձ մածունից»:

Դեռ ժամանակ է պետք, որ հասցնեն սեփական փորձով համոզվել դրա արդյունավետության մեջ: Այնուամենայնիվ, նրանց չհուսախաբելու համար կարծես թե ամեն ինչ նախատեսում է ծրագիրը: Նախ, ընտանեկան բժշկի ընտրությունը վերջնական չէ: Հիվանդի եւ բժշկի կնքած պայմանագրի համաձայն, որոշ ժամանակ անց, ասենք, 3 կամ 6 ամիս, ցանկության դեպքում նա կարող է փոխել բժշկին: Ընդ որում, պարտադիր չէ, որ բժիշկը սպասարկի ողջ ընտանիքին: Ընտանիքի յուրաքանչյուր անդամ կարող է նախընտրել իր բժշկին:

Բժիշկն ինքը շահագրգռված է առավելագույն հնարավորություններով սպասարկելու հիվանդին, քանի որ նա ամեն հիվանդի համար աշխատավարձից զատ նաեւ հավելավճար է ստանում: Կարող է լինել այնպես, որ բնակչության լայն շրջանում բարձր համարում ունեցող բժշկին միանգամից ընտրի ողջ թաղամասը: Սակայն, ըստ կարգի, մեկ ընտանեկան բժիշկը կարող է սպասարկել 2000 մարդուց ոչ ավելի, այդպես է որոշվել որակը քանակին չզոհաբերելու հաշվարկով:

«Արդեն 32 հազար բնակիչներ ընտրել են իրենց ընտանեկան բժիշկներին, շուրջ 14 հզ.-ը` դեռ ոչ», պատմում է թիվ 17 պոլիկլինիկայի գլխավոր բժիշկ Գագիկ Սահակյանը: Պոլիկլինիկան 40 ընտանեկան բժիշկներ ունի, նրանցից 8-ը վերապատրաստվել են Նորվեգիայում, նրանք այսօր կրթում են նոր ընտանեկան բժիշկների:

Ընտանեկան բժշկի պոլիկլինիկական ծառայությունը ընդհանրապես անվճար է ողջ բնակչության համար, բնակիչը պարտավոր է վճարել միայն պետպատվերի ցանկում չընդգրկված հիվանդությունների, լաբորատոր գործիքային հետազոտությունների, ախտորոշումների համար: Պետպատվերի ցանկում անվճար բուժօգնություն ստացող մարդիկ (անապահովներ, հաշմանդամներ, զոհված ազատամարտիկների ընտանիքներ եւ այլն) ընտանեկան բժշկի ծառայությունից եւ կանչերից նույնպես անվճար են օգտվում:

Սակայն նույնիսկ լավագույն ընտանեկան մասնագետն ամենագետ չէ: Եթե հիվանդության բուժումն արդեն իր գործառույթների սահմաններից դուրս է, նա նշանակում է հիվանդանոցային կամ նեղ մասնագիտական բուժում:

Ինչպե՞ս է արձագանքում այս նոր ծառայությանը բնակչությունը: Գագիկ Սահակյանի գնահատմամբ, բնակիչների բավական մեծ տոկոս դեռ չի պատկերացնում, թե ինչ է ընտանեկան բժիշկը: Մասնավորապես, նույնիսկ եթե մանկաբույժն է վերապատրաստվել եւ ընտանեկան բժիշկ դարձել, բնակիչն ընդդիմանում է` չէ, ես ընտանեկան բժիշկ չեմ ուզում, իմ երեխային մանկաբույժ պիտի նայի:

Ընտանեկան բժշկի հայաստանյան մոդելն ուշագրավ է նաեւ նորամուծություններով: Եվրոպայում ընտանեկան բժիշկները տնային այցեր չեն կատարում, մեզ մոտ մանավանդ հաշմանդամների համար գործում է տնային կանչերի մեխանիզմը:

Ընտանեկան բժշկի ինստիտուտի նորամուտը Հայաստան դժվարությամբ կամ բոլորովին չեն ընդունում մանավանդ 5-րդ տասնամյակը ոտք դրած բժիշկները: Այդ տարիքում վերամասնագիտանալու դժվարությունները հասկանալի են, եւ ընտանեկան բժշկի ինստիտուտի մեջ սովորաբար ներառվում են համեմատաբար երիտասարդները: Նրանց կարծիքով, իրենց աշխատանքի հիմնական դժվարությունը բնակչության անտեղյակությունը, հետեւաբար նաեւ անվստահությունն է նոր ծառայության հանդեպ:

«Էրեբունի» բժշկական կենտրոնի պոլիկլինիկան սպասարկում է 40 հզ. բնակիչների: 21 թերապեւտներից 10-ն ընտանեկան բժշկի վերապատրաստման դասընթացներ են անցնում Առողջապահության ազգային ինստիտուտում: Այս պահին ունեն միայն 3 ընտանեկան բժիշկներ: Ըստ գլխավոր բժիշկ Մարիետա Անդրեասյանի, «բնակչությունը սկզբում թերահավատորեն էր վերաբերվում այս ծառայությանը, բայց այս տարի, անցած տարվա համեմատ, հաճախումները մոտ 10 հազարով ավելացել են»: Գլխավոր բժիշկը դա բացատրում է բժիշկների ու բուժքույրերի գործողությունների ակտիվացմամբ, նրանք ավելի շատ են տնային այցեր կատարում:

Այսօր այս պոլիկլինիկայում 1000 հաճախորդից պակաս հավաքագրած բժիշկներ չկան: Սպասարկման անձնակազմում հիմնականում սոցիալապես անապահով ընտանիքներ են, հանրակացարանների բնակիչներ, փախստականներ, գործազուրկներ:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Ֆրանսիայի խորհրդարանի նախագահը վրդովեցրել է թուրքերին

Ոչ մի կերպ չեն դադարում նրա այցի արձագանքները

Օրերս Ֆրանսիայի խորհրդարանի նախագահ Ժան Լուիզ Դեբրեի գլխավորած պատվիրակությունն այցելել էր Թուրքիա: Այցելության ընթացքում բարձրացված հարցերը երկրի ղեկավարության համար առնվազն վրդովեցուցիչ էին, որ թուրքական լրատվամիջոցները խուսափեցին պատշաճ ուշադրությամբ լուսաբանել այցելությունը:

Խոսքը վերաբերում է փետրվարի 3-ին Անկարայում Թուրքիայի վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի հետ հանդիպմանը Ժան Լուիզ Դեբրեի կողմից Հայոց ցեղասպանության ճանաչման հարցի բարձրացմանը: Այդ մասին փետրվարի 4-ի առավոտյան տեղեկացրել էր թուրքական հանրային հեռուստատեսությունը, ապա՝ թերթերը:

Ֆրանսիայի խորհրդարանի նախագահին Էրդողանը պատասխանել էր, որ իրենք այս կարգի հարցերը թողնում են պատմաբանների հայեցողությանը, ապա հայերին մեղադրելու մղումով հայտարարել. «Մենք մեր արխիվները բացել ենք, իսկ նրանք չեն բացում»: Էրդողանի հայտարարությանն էլ փետրվարի 7-ին «Հյուրիեթի» միջոցով պատասխանել է Թուրքիայում Սեւծովյան տնտեսական համագործակցություն կազմակերպության Հայաստանի մշտական ներկայացուցիչ Արսեն Ավագյանը: Նա, ընդգծելով Երեւանում երեք առանձին աղբյուրների գործունեության փաստը, ինչպես նաեւ այն, որ դրանք ներառում են 1915 թ.-ին առնչվող փաստաթղթեր, ասել է. «Այս արխիվները բաց են աշխարհի բոլոր գիտնականների, բնականաբար, նաեւ թուրք գիտնականների առջեւ: Սակայն առ այսօր Հայաստանի արխիվներում աշխատելու համար ոչ մի թուրք գիտնական չի դիմել»:

Խնդիրն, իհարկե, արխիվները չեն, այլ Թուրքիայի վարչապետին Ֆրանսիայի խորհրդարանի նախագահի Անկարայում մատուցած տհաճ անակնկալն ու դրա առաջացրած վրդովմունքը: Թերեւս այդ առումով պատահական չէ, որ Ժան Լուիզ Դեբրեի փետրվարի 3-ին արած հարցադրմանն իշխանամետ «Ենի Շաֆաք» թերթը Յասին Դողանի մեկնաբանությամբ շարունակում է արձագանքել փետրվարի 7-ին եւ վրդովմունքը հիմնավորելու համար որոշակի մանրամասներ է հայտնում:

Ըստ «Ենի Շաֆաքի», Էրդողանի հետ հանդիպմանը Դեբրեն ոչ միայն Հայոց ցեղասպանության հարց է բարձրացրել, այլեւ ճանաչումը համարելով այժմեական խնդիր, պահանջել է, որ անհապաղ լուծվի: Ընդ որում, նա հորդորել է թուրքերին «արժանանալ Ֆրանսիայի ընտրողների հավանությանը», այդ հավանությամբ է պայմանավորել ԵՄ-ին Թուրքիայի անդամակցությունը, այնուհետեւ խոստացել է, որ ցեղասպանության ճանաչման դեպքում որեւէ այլ խնդիր չի ծագելու:

Հատկանշական է, որ Դեբրեն անպատասխան է թողել թուրք լրագրողի «Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովը Հայաստանին Ղարաբաղում օկուպանտ է ճանաչել: Ո՞րն է ձեր մոտեցումը» հարցը:

«Ազգը» ժամանակին արձագանքել էր ԵԽԽՎ Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության մասին ընդունած բանաձեւին, ինչպես նաեւ Ֆրանսիայի խորհրդարանի նախագահ Դեբրեի Հայոց ցեղասպանության ճանաչման առնչությամբ Անկարայում արած հայտարարությանը: Այդ իսկ պատճառով չենք խորանում «Ենի Շաֆաքի» մեկնաբանության մեջ: Պարզապես ասում ենք, որ ցեղասպանության ճանաչման հետեւողականությամբ Ֆրանսիայի խորհրդարանի նախագահը Թուրքիային մատնացույց է անում այդ հարցում Եվրամիության հետեւողականությունը:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Թուրքիան հայտնվել է անելանելի դրության մեջ

Պատրաստվում է Խոջալուի կռիվները «ցեղասպանություն» որակել

Թուրքիայի ազգային մեծ ժողովի՝ Մեջլիսի նախագահ Բյուլենթ Արընչը եռօրյա պաշտոնական այցով գտնվում էր Բաքվում: Փետրվարի 7-ին նա հանդիպել է Ադրբեջանի Միլլի մեջլիսի նախագահ Մուրթուզ Ալեսքերովին: Հանդիպմանն արծարծվել է ադրբեջանցիների նկատմամբ հայերի իրագործած «կոտորածների» հարցը: Ալեսքերովը, ինչպես այդ մասին տեղեկացնում է փետրվարի 8-ի համարում թուրքական «Ռադիկալ» թերթը, որպես ցեղասպանություն է բնութագրել 1992 թ. Խոջալուում հայերի կատարած այսպես կոչված կոտորածը եւ պահանջել է Արընչից, որ Թուրքիայի ազգային մեծ ժողովը դրա առնչությամբ համապատասխան որոշում ընդունի:

Ի պատասխան Արընչը, «Սաբահի» վկայությամբ, հավաստել է, որ «փետրվարի 26-ին՝ կոտորածի օրը, Մեջլիսի լիագումար նիստում թուրք պատգամավորներն իրենց ելույթներով ցեղասպանության հարցն օրակարգ կմտցնեն»: Այդ ընթացքում ադրբեջանցի պատգամավորները Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի համատեղ «նահատակների թանգարան» ստեղծելու առաջարկ են արել Արընչին: Նա նշել է, որ Թուրքիան այդ ուղղությամբ նախաձեռնություն կցուցաբերի, ապա եւ Ադրբեջանի՝ իր ավելի քան 20 տոկոսն օկուպացնելու համար դատապարտել է Հայաստանին:

Որքան էլ Թուրքիան եւ Ադրբեջանը համատեղ ջանքեր գործադրեն եւ համատեղվեն նրանց նախաձեռնությունները, միեւնույն է, նպատակը մի դեպքում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունն է, իսկ մյուսը՝ Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման գործընթացը: Խոջալուի կռիվները որպես ցեղասպանություն որակելու համար դրանք կոտորածի վերածելը հազիվ թե բավարարի Ղարաբաղյան հիմնահարցում Ադրբեջանի քմահաճույքը, իսկ դրա հակադրումը Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման գործընթացին առավելագույնս կհանգեցնի Թուրքիայի անելանելիության հերթական բացահայտմանը:

Խոջալուի կռիվներն իբրեւ ցեղասպանություն որակելու հարցում Ադրբեջանին չի հաջողվում համոզել նույնիսկ Միջին Ասիայի թուրքալեզու հանրապետություններին: Սակայն Խոջալուի առնչությամբ ադրբեջանական նկրտումներին տուրք տալու դեպքում Թուրքիան համոզելու է նաեւ նրանց, որ Հայոց ցեղասպանության գործընթացի ծավալումն անդառնալի է: Այսպիսով, Թուրքիայի անելանելիությունն ակնհայտ է դառնալու նաեւ թուրքալեզու հանրապետությունների համար:

Հ. Չ.

Գիրք թուրք-հայկական հաշտության հանձնաժողովի մասին

«Ազգի» ինտերնետային ծառայությունից ստացված հաղորդագրությունը տեղեկացնում է, որ թուրք-հայկական հաշտության հանձնաժողովի նախկին նախագահ Դեյվիդ Ֆիլիպսը «Չլռեցնելով անցյալը» (կամ «Բացահայտելով անցյալը», «Unsilencing the Past») խորագրով գիրք է հրատարակել՝ փորձելով իր դիտարկումները ներկայացնել այդ խիստ վիճելի կառույցի վերաբերյալ: 170 էջանոց հատորը, ըստ հաղորդագրության, խորամուխ է լինում հանձնաժողովի ստեղծման պատմության մեջ՝ տալով դրան առնչվող բարձրաստիճան կառավարական անձնավորությունների եւ քաղաքական կազմակերպությունների հետ իր հանդիպումների մանրամասները: Հանձնաժողովը Մ. Նահանգների կառավարության մտահղացումն էր: 2000 թ. պետքարտուղարության քաղաքական գծով տեղակալ Մարկ Գրոսմանը Ֆիլիպսին առաջարկում է ստեղծել հայ-թուրքական համատեղ մի հանձնաժողով: Ֆիլիպսն այդ ժամանակ պատասխանատու պաշտոններ է զբաղեցրել արտաքին հարաբերությունների խորհրդում, Վաշինգտոնի ամերիկյան համալսարանում եւ Վիեննայի դիվանագիտական ակադեմիայում: Նա նաեւ պետքարտուղարության խորհրդատուն է եղել ժողովրդավարության եւ տարածաշրջանային կայունության գծով: Անցյալում օգնել է հույն ու քուրդ համայնքներին մերձենալու իրենց թուրք հարեւաններին: Նման փորձ կուտակած լինելու հանգամանքն էլ պետքարտուղարությանը մղել է դիմելու նրան՝ հայ-թուրքական հարաբերություններում առաջընթաց մտցնելու նպատակով:

Հայերը, գրում է նա, ԹՀՀՀ-ն դիտում էին որպես միջոց մերձենալու թուրք վերնախավին եւ նրանց հետ երկխոսություն ծավալելու ցեղասպանության վերաբերյալ: Թուրքերը պատրաստ չէին ԹՀՀՀ-ին տալու ցեղասպանությունը ճանաչելու պարտավորությունը: Նրանց շարունակական ժխտումներն արգելք դարձան, որ հանձնաժողովը կարողանա արդյունավետ աշխատանք կատարել: 2003-ին Նյու Յորքում հանդիպելով, կազմակերպությունը որոշեց դիմել անցումային արդարության միջազգային կենտրոնին (ԱԱՄԿ), մարդու իրավունքների մի կազմակերպության, որը պետք է ուսումնասիրեր եւ պատասխաներ, թե կարելի՞ էր արդյոք 1948 թ. ՄԱԿ-ի կոնվենցիան կիրառել Հայոց ցեղասպանության հարցում: Որոշ ժամանակ անց ԱԱՄԿ-ն մանրամասն տեղեկագիր ներկայացնելով հաստատում է, որ Հայոց ցեղասպանությունը համապատասխանում է ՄԱԿ-ի կոնվենցիայի դրույթներին:

Հակառակ այս բոլորին, հայկական կողմը սառը վերաբերվեց գործադրված ջանքերին: Ֆիլիպսի գրքում, ըստ հաղորդագրության, քննադատական խոսքեր կան ուղղված ինչպես նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին, այնպես էլ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանին:

Չնայած նախաձեռնությունը հաջողության չհասավ, ԹՀՀՀ-ն այնուամենայնիվ, ըստ Ֆիլիպսի եզրակացության, սառույցը ջարդեց եւ հնարավորություն ստեղծեց այլ կառույցներին շարունակելու գործը:

Շարոնը եւ Աբբասը հանդիպեցին անվտանգության արտակարգ միջոցառումների պայմաններում

«Շարոն, կորի՛ր Եգիպտոսից»

Եգիպտոսի Շարմ էլ Շեյխ ծովափնյա քաղաքում երեկ անվտանգության աննախադեպ միջոցներ էին ձեռնարկվել Իսրայելի վարչապետ Արիել Շարոնի եւ Պաղեստինյան ինքնավարության նախագահ Մահմուդ Աբբասի հանդիպման կապակցությամբ: Հանդիսավոր արարողություն առհասարակ չկայացավ: Շարոնն ինքնաթիռի շարժասանդուղքից իջնելով՝ անմիջապես նստեց զրահապատ ջիպի մեջ եւ մեկնեց քաղաք: Հանդիպումը հովանավորում են Եգիպտոսի նախագահ Հոսնի Մուբարաքը եւ Հորդանանի Աբդալլահ Բ թագավորը: Շարոնը նախ կարճատեւ զրույց ունեցավ Մուբարաքի հետ, հետո միայն մեկնեց Մահմուդ Աբբասի հետ հանդիպման:

Շարմ էլ Շեյխի միջազգային օդանավակայանը երեկ փակ էր: Քաղաքի շուրջն անվտանգության նկատառումներով տեղաբաշխված էին եգիպտացի հազարավոր ոստիկաններ եւ զինծառայողներ՝ մեկը մյուսից 100 մետր հեռու:

Իսրայելի դեմ պաղեստինցիների ապստամբության՝ ինթիֆադայի 4 տարիներից հետո անցկացվող հանդիպման մասնակիցները փորձում են վերջ դնել իսրայելա-պաղեստինյան հակամարտությանը: Սակայն «Հաարեց» թերթին արդեն երեկ հայտնի էր դարձել, որ գագաթաժողովի վերջում պաղեստինյան եւ իսրայելական կողմերը հանդես են գալու առանձին հայտարարություններով: Կրակի դադարեցմանն առնչվող համաձայնագրի ստորագրում չի նախատեսվում:

Շարոնն իր ելույթում ընդգծեց «ի հայտ եկած հնարավորությունը բաց չթողնելու կարեւորությունը», ակնկալելով հակամարտությունը կարգավորելու Մահմուդ Աբբասի պատրաստակամությունը: Շարոնը պաղեստինցիներին եւ իսրայելցիներին կոչ արեց ահաբեկչության դեմ պայքարել «ոչ թե խոսքով, այլ գործով»: Նրա խոսքերով, իսրայելական բանակը լիովին կդադարեցնի գործողությունները պաղեստինյան տարածքներում, իսկ բանտերից ազատ կարձակվեն 900 պաղեստինցիներ:

Ըստ Շարոնի, Իսրայելը հավատարիմ կմնա մերձավորարեւելյան կարգավորման «Ճանապարհային քարտեզին» եւ զորքերն ու հրեական բնակավայրերը դուրս կբերի Գազայից եւ Այսրհորդանանից:

Պաղեստինյան տարածքների անվտանգության ապահովման կապակցությամբ Մահմուդ Աբբասը հայտարարեց, որ այնտեղ ներկա են լինելու միայն պաղեստինյան զինված ուժեր: Դա եւ կնպաստի «Ճանապարհային քարտեզի» իրականացմանը:

Արդեն երկուշաբթի օրը փոխանակվել էին Պաղեստինի եւ Իսրայելի ղեկավարների ելույթների տեքստերը, որպեսզի Շարմ էլ Շեյխում թյուրիմացություններ չծագեն: Նախատեսված է գագաթաժողովից հետո կազմել պաղեստինա-իսրայելական համակարգիչ խորհուրդ, որը կշարունակի բանակցությունները, կխորհրդակցի Եգիպտոսի եւ Հորդանանի ղեկավարների հետ:

«Ջերուզալեմ փոստ» թերթը տեղեկացնում է, որ Արիել Շարոնի այցի կապակցությամբ Եգիպտոսի մի քանի քաղաքներում անցկացվել են հակաիսրայելական ցույցեր: Մասնավորապես Ալեքսանդրիայում բողոքի ցույց են արել 3000 ուսանողներ, որոնց պաստառների վրա գրված էր. «Շարոն, կորի՛ր Եգիպտոսից»: Ցուցարարները պահանջում էին Արիել Շարոնին դատել պատերազմական հանցագործությունների, մասնավորապես խաղաղ պաղեստինցիների սպանությունների համար:

Պ. Ք.

Բասաեւը հերքել է իր մահվան մասին լուրը

ԳՐՈԶՆԻ, 8 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Չեչեն անջատողականների «Կավկազ-ցենտր» կայքում փետրվարի 7-ին հրապարակվել է Շամիլ Բասաեւի հարցազրույցի տեսագրությունը, որտեղ նա անձամբ հերքում է իր մահվան մասին հաղորդումները:

Բասաեւը ձմեռային կամուֆլյաժով եւ ավտոմատը կրծքին սեղմած ինչ-որ սենյակում կանգնած է տեսախցիկի առջեւ: Նա հայտարարում է, որ ինքը ոչ երիկամների եւ ոչ էլ անդամահատված ոտքի հետ կապված խնդիրներ չունի: Նա դուրս է բերում կոշիկի ճտքից դանակը եւ երկու անգամ այն խրում դեռ 2000 թվականին անդամահատված աջ ոտքի պրոթեզի մեջ:

Գրոհայինների առաջնորդն իր տեսաուղերձում հավաստել է, որ ինքը շարունակում է պահպանել Ասլան Մասխադովի հրամանը Չեչնիայի եւ Ռուսաստանի տարածքում մարտական գործողությունները դադարեցնելու վերաբերյալ:

Ելույթի վերջում, ինչպես հաղորդում է «Ռեգնում» գործակալությունը, ահաբեկիչը հայտարարել է, որ պատերազմը կշարունակվի այնքան ժամանակ, քանի դեռ ռուսական զորքերը չեն հեռացել Չեչնիայից եւ նա չի դարձել ինքնիշխան եւ անկախ:

Բանաստեղծական արվեստի վեհությունը

Հարյուր քսան տարի առաջ այս օրը ծնվում է հայ պոեզիայի գագաթներից մեկը՝ Վահան Տերյանը: Նա հայոց հանճարի ու մասսյաց մուսաների ընտրյալն է: Դա հաստատվում է նրա ծննդյան օրից 23 տարի հետո, երբ լույս է տեսնում բանաստեղծի «Մթնշաղի անուրջները» բանաստեղծությունների ժողովածուն:

Դեռեւս 14 տարեկանում, հայրենի Գանձայի մշուշոտ լեռների ու թախծոտ դաշտերի, կարկաչող վտակների, ջինջ լճակների կարոտը սրտում մեկնում է Մոսկվա՝ Լազարյան ճեմարանում սովորելու:

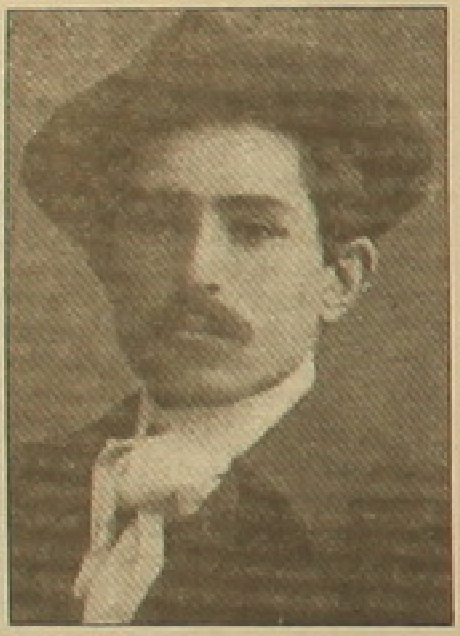

Մինչեւ կյանքի վերջը Վահան Տերյանն ապրում է հայրենի լեռնաշխարհից հեռու՝ Մոսկվայում, Պետրոգրադում: Այստեղ նա հաղորդակցվում է աշխարհի բարձր մշակույթների հետ, ընկալում շատ նշանավոր բանաստեղծների արվեստը:

1900-ական թվականներին նրա հոգում սկսում են հնչել երգեր, որոնց մեջ հայրենի բնաշխարհի պատկերներն ու երանգներն են, հայոց հին խոհերն ու ձգտումները՝ մարմնացած ամենաբարձրարվեստ մեղեդիներում:

Սկզբից եւեթ Տերյանը՝ իբրեւ բանաստեղծ, խորապես հայկական է: Միայն առաջին տարիների աննշան շեղումներից հետո 1903 թվականին, նա արդեն գրում է.

Աղբյուրն անուշ հեքիաթի պես /Իր լույս երգով ժպտում էր մեզ /Դու մոտեցար մեղմ, համրաքայլ, /Որպես քնքուշ իրիկվա փայլ:

Կամ՝

Ես կանգնած եմ լուռ, անչար է հոգիս, /Թախիծս խաղաղ իրիկվա նման.- /Ոչ անիծում եմ ցավերը կյանքիս /Եվ ոչ տրտնջում բախտիցս ունայն:

Սրանք արդեն բանաստեղծական խոսքի եւ տրամադրությունների նոր որակն են:

1908-ին լույս է տեսնում Տերյանի առաջին գրքույկը՝ «Մթնշաղի անուրջները» 72 ոտանավորով: Հայոց բազմադարյան գրականության անցած ուղում չի եղել գրական մի ուրիշ օրինակ, որ այնքան խոր տպավորություն գործի ժամանակակիցների վրա եւ այնպիսի մեծ բարեշրջում կատարած լինի հայ գրական կյանքում ու հայոց լեզվի մեջ, ինչպիսին այդ ժողովածուն է: Ժամանակակիցները այն հրաշք անվանեցին: «Վահան Տերյանը 23 տարեկան հասակում հայ գրականության մեջ հրաշքի պես հանկարծ երեւաց իր «Մթնշաղի անուրջներ» կախարդիչ գրքով», գրում է Ավետիք Իսահակյանը:

«Կարճ միջոցում Տերյանն ունեցավ երկրպագուների մի ամբողջ բազմություն: Մի պահ մոռացվեցին մեր անվանի բանաստեղծները»,- հիշում է Ստեփան Զորյանը: 1908-10 թվականներից մամուլի էջերում տպագրված բոլոր բանաստեղծությունները տերյանական շունչ են ունենում, նրանցում իշխում են տերյանական մշուշներն ու տխրությունը, տերյանական խոսքը՝ բառընտրությունը, արտահայտությունները, մեղեդայնությունը: Հայ բանաստեղծությունը սուզվում է տերյանական մթնշաղի մեջ: Դա հայ գրականության արեւելյան հատվածի, մանավանդ նրա լեզվի մեջ կատարված աննախադեպ հեղաշրջում է:

Մինչեւ Տերյանը, ժողովրդական խոսքի առատ գործածությամբ բարձրարվեստ չափածո են ստեղծում Ղազարոս Աղայանը, Հովհաննես Հովհաննիսյանը, Հովհաննես Թումանյանն ու Ավետիք Իսահակյանը: Տերյանը սկզբից եւեթ գնում է այլ ուղիով, նա դիմում է ոչ թե ժողովրդախոսակցական, բարբառային պատկերավոր ու դարձվածքային միջոցների հավելյալ օգտագործման, այլ գրական խոսքի մեջ հայտնաբերում արտահայտչական գեղեցիկ միջոցներ, ստեղծում նոր ու խիստ գրական պատկերայնություն ու դարձվածայնություն, իսկ գրական արեւելահայերենը հնչեցնում է անսպասելիորեն նուրբ մեղեդայնությամբ: «Հայ բառերին կարծես երաժշտականություն ներշնչեց, գրում է Իսահակյանը, հին, արխայիկ, գրքային բառերն ու ձեւերը կենդանացրեց, արդիականացրեց»:

Տերյանի բանաստեղծություններով ստեղծվում է գեղարվեստական խոսքի նոր ոճ: Նույնիսկ ավելի վաղ հանդես եկած եւ իրենց ոճն ունեցող բանաստեղծներն սկսում են գրել նորովի:

Հովհաննես Մասեհյանը 1910-ական թվականներից սկսում է վերաթարգմանել նախկինում կատարած շեքսպիրյան իր թարգմանությունները: Նոր ասպարեզ մտած տերյանական բանաստեղծների մեջ կային իսկական տաղանդներ, նրանցից ամենաականավորը Եղիշե Չարենցն է:

Առանց մեծ ու խոր բովանդակության չի կարող լինել լեզվաոճի այսպիսի հզոր ներգործություն: Տերյանական արվեստի ամենակարեւոր արժանիքը հենց նրա այդպիսի բովանդակությունն է:

Տերյանի ստեղծագործության մեջ, նրա նրբակերտ «մթնշաղերի», «աշնան մշուշների», «շշուկների ու երազների» մեջ կա մի որոնում, անուրջ: Բանաստեղծը երազում է ինչ-որ «հեռավոր երկիր», ինչ-որ աներեւակայելիորեն դյութական, անթերի մի բան: Դա կատարյալի ուժգին ձգտումն ու որոնումն է, որ ապրում է Տերյանի ամբողջ բանաստեղծական արվեստի մեջ:

Ընդունված է ասել, որ Տերյանը տխրության երգիչ է: Այդ կարծիքը, իհարկե, ճիշտ է, բայց թերի: Տերյանի բանաստեղծական արվեստում տխրությունը շատ ավելին է, քան սոսկ այդ բառն է ասում: Բանաստեղծն իր նամակներում գրում է, որ իր տխրությունը երկու տեսակ է՝ մերթ «հոգի ճնշող ծանր թախիծ», երբ ուզում է «մոռանալ, մոռանալ ամեն ինչ, ամենին», մերթ պայծառ, իմաստուն տխրություն՝ լի սիրով:

Տերյանը կնոջ նկատմամբ տածած սիրո զգացմունքների նուրբ երգիչ է, լավագույն հայ սիրերգակներից, բայց նրա ստեղծագործության մեջ յուրովի, խոր փիլիսոփայությամբ է արտահայտվում նաեւ այն մեծ սերը, որ կոչվում է մարդասիրություն: Ճիշտ է ասված, որ ամեն մի մեծ բանաստեղծի երկերում այդ համընդհանուր սիրո զգացումը յուրովի է արտահայտվում: Ահա վերն ասվածի տերյանական մի արտահայտություն.

Հոգիս բացված է ծաղկի նման, /Իմ սերը խորն է ու անսպառ, /Չէ որ լույս սերն է, սերն է վահան, /Եվ սիրտն է, սիրտն է սրտին ասպար...

Բանաստեղծն իր սիրտը բացում է բոլոր նրանց համար, «ով որբ է ու անզոր», «ով թափառում է ուղեմոլոր, ում սիրտը չունի տուն ու հանգիստ», նա ուզում է.

Օրհներգել կյանքը, աշխարհին ժպտալ, /Հարազատ լինել ջրին ու հողին, /Եվ անհուն սիրով սիրել ու գթալ...

Նա այսպես էլ բնութագրում է ինքն իրեն.

Սի՛րտ իմ, բաց ես աշխարհի եւ չարի դեմ, սի՛րտ իմ բաց, /Աշխարհին արեւ, աշխարհին ամպ, սի՛րտ, աղբյուր ես դու զուլալ:

Վահան Տերյանի բանաստեղծական արվեստի գեղեցկությունն ու խորությունը նրա լեզվի մեջ հազվագյուտ մաքրությամբ, ամենագեղեցիկ ձեւերով է բյուրեղացած:

Տերյանի ստեղծագործության մյուս կարեւոր առանձնահատկությունը հայրենասիրությունն է, որը դարձյալ ինքնատիպ է՝ զուտ տերյանական: Այն զարմանալիորեն ջերմ, ջերմեռանդ զգացմունքների հորձանք է:

Տերյանը աննախադեպ քնքշությամբ է խոսում հայրենիքի մասին, նա նույնիսկ դրա համար առաջինն է օգտագործում իր զգացմունքի նրբությունն արտահայտող այնպիսի բառեր, ինչպիսիք են «Նաիրի», «Նաիրյան», «Նաիրուհի», որոնք հետո որդեգրվում են ամբողջ հայ գրականության կողմից: Նա գրում է. «Չկա քեզնից գերիչ երազ, Քո անունից անուշ անուն»: Ստեղծագործությունում չկա նաեւ ամենաթույլ անկամեցողություն «հեռու մոտիկ» ազգերի նկատմամբ, ավելին, նրանց համար էլ չի պակասում տերյանական բարության զգացումը:

Բանաստեղծն իր փոքր ժողովրդի պատմության մեջ տեսնում է մեծ խորհուրդ ու առաքելություն.

Հրկեզ քո հոգին՝ որպես առատ խունկ, /Աշխարհի համար պարզեցիր անպարտ, /Հեզ ընդունեցիր երդում ու երկունք, /Դու արքայաբար վեհ ու անհպարտ...

Նա իր ժողովրդի անցած ուղին բնութագրում է նաեւ այսպես. «Չարության դեմ՝ վեհսիրտ միշտ, վատի դեմ՝ ազնիվ» կամ «Ո՞ր երկրի սրտում թախիծ կա այնքան, եւ այնքան ներում ո՞ր երկրի սրտում»:

Նաիրիի ներին, հոգեկան մեծ ուժի վրա վստահելով էլ Տերյանը մեր փորձության ամենաօրհասական պահերին խոր համոզումով հավատաց, որ «Արքայական խոսքը մեր կմնա հավետ» եւ որ՝

Եգիպտական բուրգերը փոշի կդառնան, /Արեւի պես, երկի՛ր իմ, կվառվես վառման: /Որպես Փյունիկ կրակից կելնես, կելնես նոր /Գեղեցկությամբ ու փառքով վառ ու լուսավոր:

ՌՈԲԵՐՏ ԴԱՎԹՅԱՆ

Հայաստանի ճարտարապետությունը Ստամբուլում

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ճարտարապետության ազգային թանգարան-ինստիտուտը մայիս-հունիսին նախատեսում է մասնակցել Ստամբուլում անցկացվող միջազգային ճարտարապետական ցուցահանդեսին: Այդ մասին տեղեկացրեց թանգարան-ինստիտուտի տնօրեն Աշոտ Գրիգորյանը՝ ավելացնելով, որ ներկայում ընտրվում են այն նմուշները, որոնք Հայաստանի ճարտարապետությունը կներկայացնեն ցուցահանդեսում:

ԱՐԺԱՆԱՑԵԼ Է «ՎԱՀԱՆ ԹԵՔԵՅԱՆ» ՄՐՑԱՆԱԿԻ

Մեր ժամանակների ճշմարիտ կենսագիրը

Մեկը պիտի գար ու մեր էս ժամանակների տարեգիրը, պատմիչը դառնար, ոչ թե իրադարձությունների, փաստերի շարանը մեզ պարզեր, այլ արտաքինից անցներ հոգեւոր խորքեր, մեր հոգեկան երջանկությունների, տվայտանքների ու երազների թարգմանը դառնար: Նա պիտի ոչ թույլ լիներ, ոչ էլ ուժեղ, մերթ խեղճ լիներ, մերթ սխրալի եւ, ոչ մեկը նրա ճշտից ու սխալից տուժած չլիներ: Եկավ այդ մեկը, որին մենք ճանաչեցինք Արմեն Շեկոյան անուն-ազգանունով, եկավ ու մեզ նվիրեց «Երեւան հյուրանոց» գիրքը (ուշադրություն դարձրեք. ոչ թե ««Երեւան» հյուրանոց», այլեւ «Երեւան հյուրանոց», որը բոլորովին ուրիշ բան է): Եկավ եւ դեգերելով շարունակվեց Երկիր հորջորջվող լաբիրինթոսում, շարունակվում է անվերջ ու հոսում անանցանելի ու մութ էս փոսում: Իրեն գիտեն բոլոր մեղավորները, մորուքավոր ու բեղավորները, անմորուսները եւ անբեղները, մեղավորներն ու անմեղները, բոլոր գիտուններն ու թերուսները, նամուսովներն ու աննամուսները... Իրեն գիտեն բոլորը, եթե չասեմ ողջ հայերն աշխարհի, ապա գոնե Երեւանի հայերը: Տո, ինչու միայն հայերը: Իրեն գիտեն բոլոր թուրքերն ու բոլոր օձերն ու կարիճները, բոլոր գրամոլները, նախկին ու նոր տերերը:

Ուզո՞ւմ եք ճանաչել Երեւան քաղաքը. կարդացեք Արմեն Շեկոյանի «Երեւան հյուրանոց» գիրքը, որին վերջերս շնորհվեց ԹՄՄ «Վահան Թեքեյան» մրցանակ: Ի դեպ, այս կարեւոր մրցանակին արժանանալու հաջորդ օրն իսկ Արմեն Շեկոյանը «Առավոտ» թերթում սկսեց տպագրել իր վեպը՝ «Հայկական ժամանակը»: Մեզ ներկայացվել է միայն անմահական ջուր, այսինքն՝ վեպի առաջին մասի ամենաառաջին մասը: Ուստի աշխատենք ձեռնպահ մնալ վեպի մասին որեւէ բան ասելուց, որովհետեւ մի կում անմահական ջուր ենք խմել միայն: Հետ դառնանք ու կրկին մտնենք «Երեւան հյուրանոց», որտեղ Արմեն Շեկոյանը մեկ առ մեկ թվարկում է բոլոր հայտնի մարդկանց, բոլոր մեր սիրելի մարդկանց ու ձեզ ատելի մարդկանց: Ում սիրում եք՝ սիրեք, ում ուզում եք՝ ատեք: Արմեն Շեկոյանի համար բոլորը սիրելի են: Ու այս «սիրելի» միտքը տեղ հասցնելու համար «սեր» բառը չի ասում, այլ մարդկանց անուններ է թվարկում, սոսկ թվարկում: Բայց ի՜նչ գեղեցիկ է թվարկում, ինչպե՜ս բանաստեղծավարի: Հապա տեսեք.

«Ինձ գիտեն Թաթուլն ու Հովհաննեսը, /գիտեր Օշականն ու գիտեր Բեսը, /Ինձ գիտեր Եղոն, գիտեր Ռշտունին, /Գիտեն Պետրոսն ու Արմեն Վշտունին, /գիտի Համիկը, գիտի Թամարը, /գիտի Շահենը, գիտի Օմարը, /գիտի Կյուն ու գիտի Սըգըլը, /գիտեն Կաֆավը, Ծիտն ու Ծըգըլը...»:

Արդեն հոգնում է, քըցում է ֆազը, հոգնում է արդեն չարխափան սազը, սակայն մեկ առ մեկ, սիրով թվարկում է մեզ բոլորիս: Կյանքը դարձյալ շարունակվում է, հաշտ են հերոս ու վարձկան, Մուկ Վալոդը օտեր է դառել, Արջ Վալոդը՝ մուրացկան, նույնիսկ Հարթաթաթն է մարդ դառել ու ԱԺ-ի դեպուտատ, ունի հարուստ ախպար կնիկ ու սոտովի ու մանդաս:

Արմեն Շեկոյանը լավ գիտի մեր երկիրը, մեր ժողովրդին, մեր ժողովրդի վերջին տարիների պատմությունը: Ու էդ պատմության ճշմարիտ տարեգիրն է: Ավելորդ բառեր չի օգտագործում, կարճ ու հստակ գրում է մեր պատմությունը: Տեսեք.

«Էս կյանքում շատ բան տեսանք ու /լըսեցինք, /շատ ծուռ բաներ հենց մեր ձեռով /դըզեցինք. /խոսքի՝ հենց մեզ կողից թեթեւ, /բըզեցինք, /վրա տվինք, թուրքին մի լավ /գըզեցինք. /քյասար ասեմ, հա՛, թուրքերը /կըզեցին...»: Մեր՝ հայոց պատմության վերջին 15-17 տարվա պատմաբաններն ավելի շա՞տ բան ասեցին, քան ասում է Արմեն Շեկոյանը:

Ես միշտ նախանձել եմ ճշմարիտ, ազնիվ ու գրագետ գրաքննադատներին, ովքեր մեծ ոգեւորությամբ գրքեր են գրախոսում, հատկապես՝ բանաստեղծական ժողովածուներ: Ինձ համար միշտ էլ դժվար է եղել երաժշտությունը, նկարը, բանաստեղծությունը վերլուծելը: Ստացվում է, որ մարդու էությունը պիտի բացատրես: Եվ եթե հեշտ է ասել, թե մարդու մազը շեկ է կամ հանգիստ քայլում է ճանապարհով, ոչ մի անգամ ոչ մեկի մասին չար խոսք չի ասում, ապա դժվար է բացատրել այս մարդու ճգնավորությունը, ներհայեցողության գրեթե կատարյալ վիճակը... Ինչո՞ւ, ինչպե՞ս... Դե, ինչպե՞ս բացատրեմ, որ Արմեն Շեկոյանի բանաստեղծությունը կատարյալ զգացողություն է, այն աստիճան, որ նրա ազդեցությամբ հրաշալի երգ է ստեղծվում (Ֆորշի երգը), ինչպե՞ս ասեմ, որ իր այս գրքում բոլորս կանք՝ անուն առ անուն, մեկ առ մեկ կանք, ու մեր բոլոր զգացմունքները կան՝ մեկ առ մեկ:

Կարդացեք այս գիրքը եւ ինքներդ ձեզ տեսեք գեղեցիկ: Այդպես է ձեզ տեսնում Արմեն Շեկոյանը:

ՄԵՐՎԱՑ ԳԱԼՅԱՆ

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

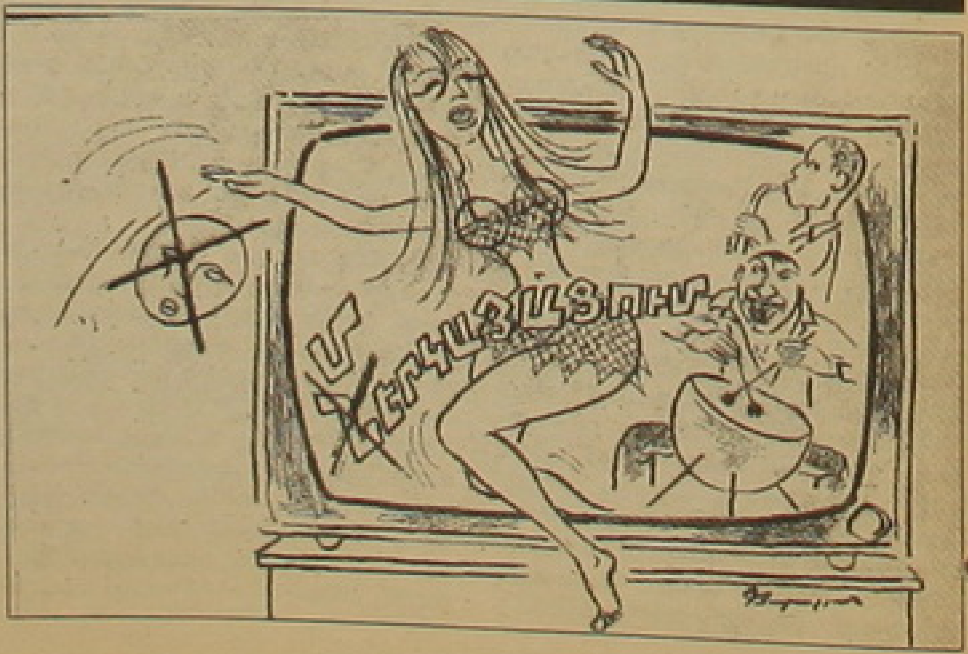

ԱԶԳ

Մարզական

ՈՒԵՖԱ-ն մտահոգված է երիտասարդ ֆուտբոլիստների ճակատագրով

Օրերս Նիոնում ՈւԵՖԱ-ի անդամ 52 երկրների ֆեդերացիաների նախագահների եւ գործադիր տնօրենների մասնակցությամբ կայացել էր արտահերթ համաժողով, որում քննարկվել էին եվրոպական ֆուտբոլի զարգացմանն առնչվող մի շարք հարցեր, որոնք լրագրողներին ներկայացրեց ՀՖՖ գործադիր տնօրեն Արմեն Մինասյանը: ՈւԵՖԱ-ն մտահոգված է երիտասարդ ֆուտբոլիստների ճակատագրով, ովքեր շատ հաճախ տեղ չեն գրավում իրենց երկրների այն թիմերում, որոնք նախընտրում են լեգեոներներին: Նման իրավիճակը որոշակիորեն շտկելու նպատակով առաջարկվել է սկսած 2006/07 թթ. մրցաշրջանից եվրոպական գավաթների խաղարկությունում թիմերի հայտերում նվազագույնը ներկայացնել 4 տեղացի կադրերի: ՈւԵՖԱ-ի պարզաբանմամբ, ակումբի կադր է համարվում 15-21 տարեկան պատանին, որը նվազագույնը 3 տարի մարզվել է տվյալ ակումբի մարզադպրոցում կամ թիմում, ընդ որում, ազգությունը նշանակություն չունի: Այդ 4 ֆուտբոլիստներից 2-ը պետք է լինեն տվյալ թիմի, մյուս 2-ը՝ տվյալ երկրի ակումբների կադր: Հաջորդ մրցաշրջանում այդ քանակը նախատեսվում է հասցնել 6-ի, իսկ մյուս տարի՝ 8-ի:

Առաջարկվել է նաեւ ելնելով երիտասարդական հավաքականների Եվրոպայի առաջնության նկատմամբ աճող հետաքրքրությունից, սկսած 2007 թ. եզրափակիչ փուլի հանդիպումներն անցկացնել կենտ տարիներին: 2004 թ. Եվրոպայի երիտասարդական առաջնության եզրափակիչ փուլի հանդիպումներն ընդհանուր առմամբ դիտել է 60 մլն մարդ: ՈւԵՖԱ-ն դիմել է ՄՕԿ-ին՝ թույլատրել օլիմպիական խաղերում մասնակցելու մինչեւ 22 տարեկան ֆուտբոլիստների:

Համաժողովում քննարկվել է նաեւ 10 կետից բաղկացած առաջնային գործադիր ծրագիր, որը վերաբերում է ազգային ֆեդերացիաներին աջակցելու, նրանց փոխհարաբերությունների հստակեցման դրույթները: Նշվել է նաեւ, որ հաճախակի հավաքականների մակարդակով ընկերական հանդիպումների կազմակերպումը ձեռնարկում են ՈւԵՖԱ-ի արտոնագիր չունեցող անձինք: Այս առնչությամբ ՈւԵՖԱ-ն հորդորել է զերծ մնալ չարտոնագրված գործակալների հետ գործ ունենալուց: Ի դեպ, ՀՖՖ-ն եւս պաշտոնապես արտոնագրված գործակալ չունի:

Անդրադառնալով լրագրողների այն հարցին, թե ինչո՞ւ ՀՀ ազգային հավաքականը փետրվարի 9-ին ընկերական հանդիպում չի անցկացնելու, Արմեն Մինասյանը նշեց, որ դա պայմանավորված է մի քանի հանգամանքներով: Նախապես բանավոր պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել միջնորդ կազմակերպության միջոցով Լեհաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի հետ փետրվարի 9-ին եւ 12-ին երկու երկրների ազգային հավաքականների միջեւ ընկերական հանդիպումներ անցկացնելու շուրջ: Սակայն, ցավոք, հետագայում միջնորդ կողմն ավելի շահավետ պայմաններով խաղն անցկացնելու առաջարկ էր գտել, ուստի հանդիպումները տեղի չեն ունենա: Գործադիր տնօրենը նշեց, որ ընկերական խաղերի կազմակերպումը մեր ֆեդերացիայի համար ցավոտ հարցերից է եւ շատ բանով պայմանավորված է ֆինանսական սուղ միջոցներով: Նա ընդգծեց, որ մինչ օրս չի հաջողվում հավաքականի համար ընկերական խաղերի խաղացանկ ունենալ, ինչը մի շարք դժվարություններով է պայմանավորված: Այժմ աշխատանքներ են տարվում 2006, 2007 թթ. համար ընկերական խաղերի խաղացանկի շուրջ: Քննարկվում են մի շարք առաջարկներ, բացառված չէ, որ մինչեւ ընտրական հանդիպումները հավաքականը ընկերական խաղ անցկացնի: Գործադիր տնօրենը բերեց Ադրբեջանի օրինակը, որը Տրինիդադ եւ Տոբագոյում երկու ընկերական խաղ անցկացնելու համար 120 հազար դոլար է ծախսել: Այդ ծախսը հոգացել էր անհատ հովանավորը: Ընդհանրապես հարեւան պետությունում ֆուտբոլի նկատմամբ պետական հոգածություն կա, մարզերում մարզադաշտեր են կառուցվում, յուրաքանչյուր մարզն իր թիմն ունի բարձրագույն խմբում (ընդամենը 18 թիմ): Նույնիսկ գյուղական թիմերը հանդերձավորված են առաջատար ֆիրմաների արտադրանքով: Ցանկալի կլինի, որ մեր պետական այրերն էլ արժանի ուշադրություն դարձնեն ֆուտբոլին:

ՈւԵՖԱ-ի նախաձեռնությամբ համաժողովի շրջանակներում տեղի ունեցավ նաեւ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի ֆուտբոլի ֆեդերացիաների նախագահների եւ գործադիր տնօրենների հանդիպումն ազգային ասոցիացիաների գծով ՈւԵՖԱ-ի տնօրեն Ժակոբ Էրելի, ՈւԵՖԱ-ի սպորտային, իրավական հարցերի եւ ակումբների արտոնագրման դեպարտամենտի ղեկավար Մարսել Բենգի եւ ՖԻՖԱ-ի ազգային ասոցիացիաների դեպարտամենտի ղեկավար Վինսենթ Մոնիեի հետ: Ինչպես հայտնի է Ադրբեջանի ֆուտբոլի ֆեդերացիան ամենատարբեր առիթներով, հատկապես երբ եվրոպական քաղաքական կառույցներում տեղի են ունենում քաղաքական քննարկումներ, դիմում-բողոքներ է հղում ՈւԵՖԱ-ին, իբր Լեռնային Ղարաբաղի առաջնությանը մասնակցել են հայաստանյան թիմեր, եւ իբր Հայաստանի առաջնությանը մասնակից Երեւանի «Լեռնային Արցախ» թիմը ղարաբաղյան թիմ է: Հանդիպման նպատակն է եղել համապատասխան փաստարկների ներկայացումը եւ դրանց քննարկումը: Ադրբեջանական կողմը ներկայացրել է իր տեսակետները՝ հիմնականում հիմնված մամուլում տեղ գտած հաղորդագրությունների վրա: Հայաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահը ներկայացրել է իր տեսակետներն ու փաստարկները: Նախնական պայմանավորվածության համաձայն, քննարկումը դուրս է եղել քաղաքական շահարկումների եւ քաղաքական մոտեցումների դաշտից եւ կառուցողական մթնոլորտում արծարծվել են զուտ մարզական խնդիրներ: Որպես վերջնական քննարկում հարցը թողնվել է հետագային՝ ավելի հիմնավոր փաստարկներ եւ ապացույցներ ներկայացնելու համար:

Տոկիոն երջանիկ քաղաք է Շարապովայի համար

Ռուսաստանցի թենիսիստուհի Մարիա Շարապովայի հաղթանակով ավարտվեց Տոկիոյի «Toray Pan Pacific» միջազգային մրցաշարը: Նախնական փուլերում հաղթելով իր բոլոր մրցակցուհիներին, 17-ամյա Մարիան եզրափակիչում ուժերը չափեց աշխարհի թիվ 1 ռակետ Լինդսեյ Դեւենպորտի հետ: Վերջինս այս մրցաշարի քառակի հաղթող էր (1998, 2001, 2003, 2004 թթ.) եւ հաջողության դեպքում կդառնար յուրօրինակ ռեկորդակիր: Բացի նրանից, Տոկիոյում 4 անգամ հաջողության էր հասել նաեւ շվեյցարացի Մարտինա Հինգիսը (1997, 1999, 2000, 2002 թթ.): Սակայն Շարապովան իր մրցակցուհուն հնարավորություն չընձեռեց դառնալու ռեկորդակիր: Նա երեք խաղափուլում հաղթեց Դեւենպորտին, որի շնորհիվ թենիսիստուհիների դասակարգման ցուցակում տեղափոխվեց 3-րդ հորիզոնական:

Իրոք որ Տոկիոն երջանիկ քաղաք է Շարապովայի համար: Պրոֆեսիոնալ թենիսում ռուս թենիսիստուհին իր առաջին տիտղոսը նվաճել է հենց Ճապոնիայի մայրաքաղաքում 2003 թ. անցկացված բաց առաջնությունում: Անցյալ տարի էլ նա կրկնեց իր հաջողությունը: Եվ ահա, Տոկիոյում նա իր 3-րդ տիտղոսը նվաճեց ավելի հեղինակավոր մրցաշարում, որի մրցանակային հիմնադրամը 1 մլն 300 հազար դոլար էր: Հաղթանակը Շարապովային 189 հազար դոլար պարգեւեց: Պրոֆեսիոնալ թենիսում նա իր 8-րդ մրցաշարը շահեց:

Դեւենպորտն անհաջողության մատնվեց նաեւ զուգախաղում, որտեղ ընկերակցելով Մորարիուին, պարտվեց Լիխովցեւա-Զվոնարյովա զույգին:

Մաքինրոյը սպասում է Աղասու վերադարձին

Թենիսի ԱՄՆ-ի հավաքականի ավագ Պատրիկ Մաքինրոյը հույս ունի, որ 34-ամյա Անդրե Աղասին կվերադառնա հավաքական եւ հանդես կգա Դեյվիսի գավաթի խաղարկությունում: Այդ մրցաշարում Աղասին հանդես չի գալիս 2000 թ.-ից: Աղասու հետ բանակցելու համար Մաքինրոյը կմեկնի Լաս Վեգաս, որտեղ բնակվում է անվանի թենիսիստը: Վերջինս պատրաստվում է հյուրին հյուրասիրել տապակած ձկով:

ԱՄՆ-ի հավաքականը Դեյվիսի գավաթի խաղարկությունների յուրօրինակ ռեկորդակիր է: Ամերիկացիները 31 անգամ են նվաճել «Արծաթե սկուտեղը»: Ճիշտ է, վերջին անգամ դա նրանց հաջողվել է 1995 թ., երբ եզրափակիչում 3-2 հաշվով հաղթեցին ռուսներին: Փաստորեն, արդեն 9 տարի ամերիկացիները չեն կարողանում հաղթող ճանաչվել թենիսի թիմային մրցումների ամենապատվավոր մրցանակի խաղարկությունում: Նման բան տեղի չի ունեցել 1937 թ. սկսած: Անցյալ տարի Մաքինրոյի թիմը մոտ էր հաջողությանը, սակայն այս անգամ էլ եզրափակիչում զիջեց իսպանացիներին (2-3):

ԻՆՔՆԱՏԻՊ ՆՎԱՃՈՒՄ

Բրիտանացի առագաստանավորդի տպավորիչ ռեկորդը

Բրիտանացի առագաստանավորդ Էլեն Մակարթուրը շուրջերկրյա միայնակ նավարկության աշխարհի նոր ռեկորդ սահմանեց: 28-ամյա մարզուհու շուրջերկրյա ճանապարհորդությունը տեւեց 71 օր, 14 ժամ, 18 րոպե, 33 վայրկյան: Նմանատիպ նախկին ռեկորդը պատկանում էր ֆրանսիացի առագաստանավորդ Ֆրենսիս Ժոայոնին, որը սահմանվել էր անցյալ տարվա փետրվարին (72 օր, 22 ժամ, 54 րոպե, 22 վրկ.): Խիզախ առագաստանավորդը շուրջերկրյա նավարկությունը սկսել էր անցյալ տարվա նոյեմբերի 28-ին եւ, ընդհանուր առմամբ հաղթահարելով 27 հազար ծովային մղոն (մոտ 50 հազար կմ), երկուշաբթի երեկոյան հասել էր վերջնագիծը: Կեսօրին նա վերադարձավ հայրենիք, որտեղ հայտարարեց, որ դա շատ հոգնեցուցիչ ճանապարհորդություն էր, սակայն ինքն անչափ երջանիկ է, որ կարողացավ առաջին իսկ փորձից հասնել ցանկալի արդյունքի՝ սահմանելով համաշխարհային նոր ռեկորդ: Հարկ է նշել, որ Մակարթուրն առաջին անգամ չէ, որ շուրջերկրյա նավարկության է մասնակցում: 2001 թ. նա հանրահայտ Vendee Globe շուրջերկրյա նավարկությունում գրավել էր 2-րդ տեղը:

Մեծ Բրիտանիայում մեծ խանդավառությամբ են ընդունել ռեկորդակրուհուն: Խիզախ առագաստանավորդուհու սխրանքը աննկատ չի մնացել Մեծ Բրիտանիայի թագուհու կողմից, որը Էլեն Մակարթուրին պարգեւատրել է բրիտանական կայսրության շքանշանով: Իր հերթին Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Թոնի Բլերը 28-ամյա մարզուհու ռեկորդը համարում է բացառիկ նվաճում:

Համեստ արդյունքներ Իրանում

Իրանում անցկացված բադմինտոնի միջազգային մրցաշարի մասնակից 13 երկրների ներկայացուցիչների թվում էր նաեւ Հայաստանի հավաքականը: Ինչպես տեղեկացանք հավաքականի գլխավոր մարզիչ եւ մարզաձեւի հանրապետական ֆեդերացիայի նախագահի պաշտոնակատար Հրաչյա Պողոսյանից, 1993 թ. սկսած մեր ընտրանին նման մրցաշարի անփոփոխ մասնակիցն է: Ամենամեծ հաջողությանը մեր հավաքականը հասել է 2000-2002 թթ., երբ Աննա Նազարյան-Ռուզաննա Հակոբյան զույգը 3 տարի անընդմեջ ճանաչվել է լավագույնը:

Այս անգամ մեր բադմինտոնիստները համեստ արդյունքների հասան: Տղաներից լավագույնը Հայկ Միսակյանի ելույթն էր: Հայկը վերջին 3 տարիներին մարզվում է Բուլղարիայի Խասկովո քաղաքի ակումբում՝ շնորհիվ այդ երկրի ֆեդերացիայի նախագահի եւ միջազգային ֆեդերացիայի խորհրդի անդամ Բյուզանդ Կասաբյանի հովանավորչության: Վերջինս նաեւ Հայաստանի ֆեդերացիայի պատվավոր նախագահն է: Հայկն առաջին երկու հանդիպումներում պարտության մատնեց Ադրբեջանի եւ Իրանի ներկայացուցիչներին, իսկ հաջորդ մրցախաղը տանուլ տվեց իրանցի մարզիկին: Մեր մյուս տղաներն ընդամենը 14 տարեկան էին եւ նման մրցաշարերի փորձ չունեին, ուստի առաջին իսկ խաղում պարտվեցին: Հրաչյա Մնացականյանն ու Սպարտակ Ռոյանը հանդես եկան մենախաղում, իսկ Լեւոն Թորոսյանը, որը վնասվածքով էր խաղում, Հայկ Միսակյանի հետ զուգախաղում զիջեց Ղազախստանի ներկայացուցիչներին: Մեր բադմինտոնիստները թենիսի օլիմպիական մարզադպրոցի սաներ են:

Գայանե Մկրտչյանն առաջին խաղում պարտության մատնեց Թուրքմենստանի ներկայացուցչին, իսկ հաջորդ հանդիպմանը պարտվեց իրանցի մարզուհուն: Լաուրա Սամվելյանի նորամուտն էլ անհաջող էր: Առաջին իսկ խաղում նա պարտվեց իրանցուն եւ դուրս մնաց հետագա պայքարից:

Մեր բադմինտոնիստներից Լեւոն Թորոսյանը հրավիրվելու է մասնակցելու ապրիլին Սոֆիայում միջազգային ֆեդերացիայի կազմակերպած ուսումնամարզական հավաքին: Նույն ամսին կկայանա Հայաստանի առաջնությունը, իսկ մայիսին Պեկինում անցկացվելու է աշխարհի թիմային առաջնությունը: Յուրաքանչյուր թիմում ընդգրկված են լինելու 2-ական տղա եւ աղջիկ: Հայաստանի հավաքականի մասնակցությունն աշխարհի ուժեղագույն բադմինտոնիստների մրցավեճին առայժմ հարցական է՝ ֆինանսական միջոցների սղության պատճառով:

Ռոնալդինյոյի տրանսֆերային գինը 100 մլն ֆունտ է

Իսպանական «Բարսելոնի» ղեկավարությունը հայտարարել է, որ Ռոնալդինյոյի տրանսֆերային գինը 100 մլն ֆունտ ստեռլինգ է: Այդ գումարը նշված է նրա պայմանագրում: Աշխարհի լավագույն ֆուտբոլիստով վերջին շրջանում սկսել են հետաքրքրվել Մադրիդի «Ռեալն» ու Լոնդոնի «Չելսին»: Ռոնալդինյոն այս առիթով նշել է, որ իր համար մեծ պատիվ է նման թիմերից առաջարկներ ստանալը, սակայն ինքը երջանիկ է «Բարսելոնում» եւ այլ ակումբ տեղափոխվելու մտադրություն չունի: Ակումբի ղեկավարությունն էլ հայտարարել է, որ Ռոնալդինյոն «Բարսելոնի» խորհրդանիշն է եւ ոչ մի թիմի հետ չեն պատրաստվում բանակցել նրա տեղափոխման շուրջ:

Բեքհեմին արգելվել է նկարահանվել կինոյում

Մադրիդի «Ռեալի» գլխավոր մարզիչ Վանդեռլեյ Լուքսեմբուրգուն արգելել է Դեւիդ Բեքհեմին նկարահանվել կինոյում: Ինչպես հայտնի է, Բեքհեմը կինոստուդիաներից մեկի հետ պայմանագիր է կնքել «Գոլ» կինոնկարում նկարահանվելու մասին: Նա պետք է մեկներ նկարահանումների, սակայն վերջին պահին մարզիչն արգելեց նրան: Լուքսեմբուրգուն նշել է, որ Բեքհեմի համար առաջնայինը պետք է ֆուտբոլն ու թիմի շահը լինեն: Բեքհեմին դա շատ վշտացրեց, քանի որ բավական մեծ գումար վաստակելու հնարավորությունից զրկվեց, սակայն ստիպված էր համակերպվել իրողության հետ:

«Լիոնը» հրաժարվեց Էլբերից

Ֆրանսիայի չեմպիոն «Լիոնի» ղեկավարության եւ բրազիլացի հարձակվող Ջովանե Էլբերի միջեւ փոխադարձ համաձայնություն է ձեռք բերվել պայմանագրի խզման շուրջ: Էլբերն արդեն կես տարի խաղադաշտ դուրս չի գալիս: Նա օգոստոսի 22-ին «Մեցի» հետ խաղում ծանր վնասվածք էր ստացել եւ առայժմ ապաքինվում է: 32-ամյա ֆուտբոլիստն անգործ չի մնա: Նա արդեն պայմանագիր է կնքել Դորտմունդի «Բորուսիայի» հետ:

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Ծանուցում

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ - ՄԲԱՃՁԲ - 05/17 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **Կիեւյան կամրջի /Հրազդան գետի վրա / ամրացման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով**: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 5445 ՀՀ դրամ փոխանցել «Էյչ Էս Բի Սի» բանկ Հ/Հ 001-230044-001 «ՓԻԱՐ ԷՅԷՄ» ՍՊԸ -ին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 2893-25 Գ. Հուրոյանին:

Հրավերը անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ 2005 թվականի փետրվարի 23-ը, ժամը 16.00-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ - ՄԲԱՃՁԲ - 05/18 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **Երեւան քաղաքի Էստոնական փողոցի N 25 բազմաբնակարան շենքի վերականգնման-ամրացման աշխատանքների** ձեռքբերման նպատակով: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 2460 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայինվեստբանկ» Հ/Հ 115003450281 «Հայջրնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 2893-25 Հ. Ավետիսյանին:

Հրավերը անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ 2005 թվականի փետրվարի 23-ը, ժամը 17.30-ը:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ - ՄԲԱՃՁԲ - 05/19 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **«Վանաձոր» եւ «Արթիկ» ֆրեակասարողական հիմնարկների վերակառուցման նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերի կազմման աշխատանքների** ձեռքբերման նպատակով: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 800.0 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» ՓԲԸ Հ/Հ 247010010343 «Կոմուննախագիծ» ՓԲԸ -ին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 2893-25 Գ. Մարկոսյանին:

Հրավերը անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ 2005 թվականի փետրվարի 23-ը, ժամը 12.00-ն:

FULBRIGHT AMERICAN STUDIES INSTITUTES 2005

The Bureau of Educational and Cultural Affairs (ECA) of the U.S. Department of State and the United States Embassy to Armenia are pleased to announce the Fulbright American Studies Institute Program 2005. The program is designed as a rigorous six-week faculty level seminar for multinational groups of professionals. The purpose of the institutes is to provide participants from countries worldwide with a deeper understanding of American society, culture, and institutions, past and present, in order to strengthen curricula and improve the quality of teaching about the U.S. in college, university, and secondary school classrooms abroad. Please note that teaching methodology and pedagogical techniques will not be addressed formally in the institutes. This year **SEVEN** institute programs are offered:

1. The Civilization of the United States
2. U.S. Political Economy and the Global Economic System
3. Fulbright American Studies Institute for Secondary Educators
4. Contemporary American Literature
5. U.S. Foreign Policy
6. Religious Pluralism in the U.S.
7. American Politics and Political Thought

Eligibility: Applicants should be university faculty including teachers, trainers, department chairs, curriculum developers, textbook writers, scholars as well as secondary school educators. The ideal candidate will be an experienced professional with little or no recent study experience in the U.S., whose home institution is seeking to introduce aspects of U.S. studies into the curriculum; to develop new courses in the subject of the institute; or, to enhance and update existing courses on the United States. **Good knowledge of English is required as the seminars are conducted in English.**

Program Funding: The U.S. Government will cover all institute costs, i.e. international travel and allowances; domestic travel and ground transportation; book, cultural, mailing and incidental allowances; admissions; housing and subsistence.

APPLICATIONS SHOULD BE RETURNED TO THE US EMBASSY IN ARMENIA NO LATER THAN THURSDAY, FEBRUARY 17, 2005.

Application forms and short description of each Institute are available at the U.S. Embassy or can be downloaded from the U.S. Embassy website www.usa.am/announcements.html.

For additional information about the program, please contact Hasmik Mikayelyan at the Pubiic Affairs Section of the U.S. Embassy to Armenia; e-mail: amerstudies@usa.am; phone: 524661 x4491; address: Baghramian Street 18, Yerevan.

R **ԱՌԱՋԻՆ ԼՈՒՐԸ՝ ԱՌԱՋԻՆ ԱԼԻՔՈՎ**

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՌԱԴԻՈ
«ՌԱԴԻՈԼՈՒՐ»
լրատվական-վերլուծական ծրագիր
ամեն օր՝ ուղիղ եթերում
ժամը 6.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00,
15.00 (հայերեն եւ ռուսերեն),17.00, 18.00, 22.00, 23.00

Օպերատիվ լրատվություն՝
On-line ռեժիմով
www.armradio.am

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԸ ԵՎ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
տեղեկագրքով, Ինտերնետով, CD-ով, հեռախոսով
ՍՓՅՈՒՌ տեղեկատվական ծառայություն
Երեւան, Փավստոս Բուզանդի 1/3, 7-րդ հարկ
Հեռ. 590000 www.spyur.am

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ - ՄԲԱՃՁԲ - 05/15 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **Երեւան քաղաքի Շինարարների փող. թիվ 10 երրորդ աստիճանի վնասվածության բազմաբնակարան շենքի վերականգնման-ամրացման աշխատանքների** ձեռքբերման նպատակով: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 2030 ՀՀ դրամ փոխանցել «Էյչ Էս Բի Սի» բանկ Հ/Հ 001-230044-001 «ՓԻԱՐ ԷՅԷՄ» ՍՊԸ -ին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 2893-25 Գ. Հուրոյանին:

Հրավերը անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ 2005 թվականի փետրվարի 23-ը, ժամը 11.00-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ - ՄԲԱՃՁԲ - 05/16 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **Երեւան քաղաքի Հալաբյան փողոցի N 27 բազմաբնակարան շենքի վերականգնման-ամրացման աշխատանքների** ձեռքբերման նպատակով: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 2295 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայինվեստբանկ» Հ/Հ 115003450281 «Հայջրնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 2893-25 Հ. Ավետիսյանին:

Հրավերը անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ 2005 թվականի փետրվարի 23-ը, ժամը 14.30-ը:

ՀՀ Կենտրոնական բանկը 9.02.2005թ. ժ.9.00 ից սահմանում է արտարժույթի հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեքները ու գնման եւ վաճառքի հետեւյալ գները.

ISO ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Հաշվարկային փոխարժեք	Գնում	Վաճառք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	473.55	468.80	478.30
EUR	1	ԵՎՐՈ .	604.44	600.80	608.10
RUR	1	Ռուս. ռուբլի	16.80	15.80	17.80

Հասարակայնության ծանուցում

ՀՀ բնապահպանության նախարարության ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության կողմից՝ ՀՀ ջրային օրենսգրքի եւ ՀՀ կառավարության 07.03.03 թ. N 217-Ն եւ N 218-Ն որոշումների պահանջների համաձայն, ծանուցվում է **Երեւան քաղաքի [illegible] բանավանում գտնվող «[illegible]» ՍՊԸ-ի** խմելու-կենցաղային եւ արտադրական նպատակով ստորերկրյա ջրային ռեսուրսից 6,0 լ/վրկ ջրառի ջրօգտագործման թույլտվության նախագիծը:

Բոլոր շահագրգիռ անձինք, ովքեր կցանկանան ծանոթանալ փաստաթղթի նախագծի նախնական տարբերակին, կարող են աշխատանքային օրերին ժամը 17-18-ը դիմել ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն (հասցեն՝ Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ):

Հասարակայնության կողմից փաստաթղթի նախնական տարբերակի լսումը տեղի կունենա 2005 թ. փետրվարի 18-ին, ժամը 16.00-ին, Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ:

ՀՀ ՋՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

Հասարակայնության ծանուցում

ՀՀ բնապահպանության նախարարության ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության կողմից՝ ՀՀ ջրային օրենսգրքի եւ ՀՀ կառավարության 07.03.03 թ. N 217-Ն եւ N 218-Ն որոշումների պահանջների համաձայն ծանուցվում է **ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Գեղհովիտ համայնքին** խմելու [illegible] նպատակով «Կանչ» կոչվող բնական աղբյուրներից 20,11 լ/վրկ ջրառի ջրօգտագործման թույլտվության նախագիծը:

Բոլոր շահագրգիռ անձինք, ովքեր կցանկանան ծանոթանալ փաստաթղթի նախագծի նախնական տարբերակին, կարող են աշխատանքային օրերին, ժամը 17-18-ը դիմել ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն (հասցեն՝ Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ):

Հասարակայնության կողմից փաստաթղթի նախնական տարբերակի լսումը տեղի կունենա 2005 թ. փետրվարի 18-ին, ժամը 16:00-ին, Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ:

ՀՀ ՋՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

ARMENTEL
ԱՐՄԵՆԻԱ ՏԵԼԵՖՈՆ ԿՈՄՊԱՆԻ
ARMENIA TELEPHONE COMPANY

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Արմենտել»-ը հայտարարում է միջազգային *բաց մրցույթ մալուխների եւ լարերի մատակարարման համար:*

Մրցույթին կարող են մասնակցել ինչպես տեղական, այնպես էլ արտասահմանյան կազմակերպությունները կամ նրանց ներկայացուցչությունները: Տեղական կազմակերպությունները, որոնք ցանկանում են մասնակցել մրցույթին՝ պետք է գրանցված լինեն պետական ռեգիստրում եւ ունենան համապատասխան լիցենզիա (ներ):

Մրցույթի առաջարկները կգնահատի մրցութային հանձնաժողովը: Հանձնաժողովը որոշումներ կընդունի ձայների պարզ մեծամասնությամբ: Հաղթողին որոշելու կարգը (գնահատման չափանիշները) մանրամասն նկարագրված է մրցույթի հրավերում:

Առաջարկի հետ մասնակիցները պետք է ներկայացնեն բանկի կողմից թողարկված երաշխավորագիր (մասնակցության համար): Մասնակցության երաշխավորագրի մանրամասները նշված են մրցույթի հրավերի համապատասխան կետում:

Մրցույթի անցկացման պայմանները եւ մրցութային լոտի մանրամասն նկարագրերը շահագրգիռ կազմակերպությունները կարող են ստանալ 2005 թ. փետրվարի 9-ից մինչեւ 2005 թ. մարտի 18-ը, ամեն աշխատանքային օր, ժամը 10:00-17:00-ը, հետեւյալ հասցեով. «Արմենտել» ՀՁ ՓԲԸ, Ահարոնյան 2, 2-րդ հարկ, 216 սենյակ, հեռ՝ 374 1 28-70-66:

Համապատասխան հարցերը կարող են ուղղվել էլեկտրոնային փոստով՝ հետեւյալ հասցեով՝ hermine.aghabekyan@armentel.com.

Առաջարկների ներկայացման վերջին ժամկետը՝ 2005 թ.-ի մարտի 21-ի ժամը 12:00:

Մրցույթի հայտերի բացման հասով նիստը տեղի կունենա 2005 թ.-ի մարտի 25-ին, ժամը 11:00-ին, հետեւյալ հասցեով. «Արմենտել» ՀՁ ՓԲԸ, 375014, Երեւան, Ահարոնյան 2, 5-րդ հարկ, նիստերի սենյակ, իսկ մրցույթի հայտերն ամփոփելու նիստը՝ 2005 թ.-ի ապրիլի 8-ին, ժամը 15:00-ին՝ նույն հասցեով:

«ԱՐՄԵՆՏԵԼ» ՀՁ
ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունեաց 70ա Գրանցման թիւ՝ 65, դասիչ՝ 69150 Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 8. 02. 2005 Գինը՝ 100 դրամ